

Sympati med et monster: Uhyrlighed og heroisme i Stesichoros' *Geryoneis**

af Asta B. Fogde

Indledning

Monsteret er en velkendt skikkelse i alverdens fortællinger, myter og folkesagn. Med rod i det latinske *monstrum* (ondt varsel, uhyre, vanskabning, skræmsel) betegner det en overnaturlig skabning eller person med frygtindgydende træk og egenskaber – en, der er noget andet end menneske, dyr eller gud. Det græske *τέρας* kan ligeledes både betyde et ondtvarslende tegn og et fysisk uhyre, og den græske mytologi vrirler med netop monstre. Mytologiens verden er stor og kompleks, fyldt med overlappende og evigt foranderlige fortællinger om skiftende verdensordener, tings oprindelse og kulturers kamp mod kaosmagter. For hvert gode og vise væsen, smukke gudinde og stærke helt findes der monstre, der truer harmonien. Gorgoner, kykloper, drager, søuhyrer, sirener – uhyrer kan være gigantiske, menneskelignende, dyreagtige eller noget helt fremmedartet. Disse skabninger lever på kanten af samfundet og er sjældent godartede.

I dag forbindes det monstrøse ofte med det hæslige og uhyggelige. Uhyrer har tit grove eller groteske træk, helt fra nordiske troldesagn og folkeeventyr om trusler, der lurar børn i skoven, frem til romantikkens monsterromaner som Mary Shelleys *Frankenstein* og Bram Stokers *Dracula*. Det tyvende århundredes ikoniske filmmonstre, som King Kong og Godzilla, skulle ofte legemliggøre samfundstrusler som børskræk¹ og atomskræk² og have et tilsvarende frygtindgydende udseende. I en antik kontekst er det dog vigtigt ikke at sætte lighedstegn mellem monstrøsitet og fysisk grimhed. Skønhed – på græsk det komplekse begreb *καλός* – er i den antikke definition nemlig ikke kun en ydre kvalitet, folk finder i hinanden, men dækker grundlæggende over enhver tings mest idealiserede tilstand.³ Udover fysisk ynde og indre godhed kan *καλός*

* Den følgende artikel er en bearbejdet udgave af min specialeafhandling i klassisk græsk, som blev afleveret ved Saxo-instituttet den 2. juni 2025 under vejledning af Thomas Heine Nielsen.

1. Stymeist 2009.
2. Brothers 2011.
3. Syropoulos 2018: 6.

beskrive alt fra gode våben til ægte mønter, fodsoldater og velbyggede skibe.⁴ Mangel på ydre skønhed er ikke definerende for et uhyre. Men hvis skønhed forstås som den accepterede ideelle standard, repræsenterer uhyret en afvigelse, der forstyrrer standarden.

Det monstrøse er i den antikke fantasi lig med det utrolige, det marginale, det atypiske og usædvanlige.⁵ Af samme grund er monsteret en umanerligt vanskelig størrelse at definere. Selve konceptet er ustabil og flydende, alt efter hvordan "andethed" defineres kulturelt. Mange monstre nedstammer fra de samme guder, der får menneskebørn, og eksisterer parallelt til menneskeheden. De fleste ligner som udgangspunkt mennesker eller dyr. Men et atypisk element – det være sig usædvanlig størrelse og styrke, som den usårlige nemeiske løve,⁶ eller et grotesk antal lemmer, som hekatoncheirerne med de hundrede arme⁷ – får dem til at skille sig ud. Uhyrer er grænseoverskridende væsener, som ikke retter sig efter biologiske, sociale eller kulturelle ordensregler og ikke passer ind i de civiliserede rammer, som *polis* repræsenterer. Afvigelser fra normen skaber konflikt og gør uhyrerne til en fjendtlig kraft i græsk mytologi og litteratur. Der findes undtagelser, hvor monstre allierer sig med guderne i stedet for at true, dræbe og ødelægge, som den bevingede hest Pegasos⁸ og den hundredarmede Briareus⁹ er kendte for. Men som en naturlig antagonist er monsterets primære rolle at udfordre og til sidst blive besejret af en helt, der skal bevise sit værd, så den rette kosmiske orden kan genetableres og helten kan vinde ære. Men er dette nødvendigvis skæbnen for alle monstre?

Temaet går igen og igen i mytologien: Perseus halshugger Medusa, Theseus dræber Minotauren, Bellerofon overvinder Khimaira. Monstre bliver gjort til fjendebilleder gang på gang. En af de bedst kendte fortællinger om kampe mellem helte og monstre er myten om Herakles' tolv arbejder, som oraklet i Delfi pålægger ham at løse for kong Eurystheus af Mykene. Som sin tiende opgave skal Herakles stjæle en flok røde kvæg

4. Hom. *Il.* 6.294; Xen. *Mem.* 1.3.9; Sapfo 16, Lobel-Page.

5. Atherton 1998: xiv.

6. Apollod. *Bibl.* 74-76.

7. Hes. *Th.* 147-160.

8. Ibid. 284-86.

9. Ibid. 639-653; Hom. *Il.* 400-406.

fra Geryon, en frygtelig kæmpe med tre kroppe, der bor i det fjerneste hjørne af vesten.¹⁰

Inden for mytens rammer og rollebesætning er der ingen tvivl om Geryons rolle. Han nedstammer fra Keto og Phorkys, der er forældre til en perlerække af monstre. Han består af tre sammensatte kroppe med tre hoveder,¹¹ og undertiden skildres han med vinger.¹² Han lever i udkanten af den beboede verden uden forbindelse til samfundet. Hans røde kvæg skiller sig ud fra menneskenes flokke, og selv hans hund, der er fra samme kuld som Kerberos,¹³ har to hoveder. Alt ved Geryon er præget af andethed. Han er et monster, og monstre er sjældent hovedpersoner i deres egne fortællinger. I Geryons tilfælde findes der dog en unik undtagelse: et lyrisk digt fra 500-tallet f.v.t af Stesichoros, der er overleveret fragmentarisk med titlen *Geryoneis*, historien om Geryon. Med inspiration fra Homer og kreative paralleller til *Iliadens* helte byder den arkaiske digter på en unik læsning af det tredobbelte uhyre som et sympatisk, endda heroisk væsen. Det 20. århundredes fremgravning af fragmenterne, som denne artikel vil diskutere, har langt om længe gjort det muligt at forstå dette gådefulde værk bedre.

Hvad definerer uhyret kontra helten, og hvordan udfordrer *Geryoneis* forventningerne til en sådan fortælling? Klassiske monsterfortællinger kendt fra Hesiod og Homer oplyser ved sammenligning, hvordan Stesichoros' sanselige dramatisering af Herakles' tiende arbejde humaniserer Geryon og eksperimenterer med de velkendte roller. Stesichoros' originale bidrag til mytiske og litterære traditioner samt Geryon-karakteren har en særlig fascinationsevne, der gør værket til noget særligt og endda forud for sin tid.¹⁴

10. Der er præcedens for kvægtveri som en manddomsprøve i græsk litteratur, se Nestors fortælling i Hom. *Il.* 11.670-760.

11. Hes. *Th.* 287; Ov. *Met.* 9.184; Quint. Smyrn. 6.249.

12. Se bilag 1.

13. Hes. *Th.* 310-12; Quint. Smyrn. 6.249.

14. Til Stesichoros' fragmenter anvendes M. Davies' og P.J. Finglass' udgave ved Cambridge Classical Texts and Commentaries, *Stesichorus: The Poems* (2014), hvis kritiske apparat og metriske afmærkninger også bringes. Fragmenterne er nummereret efter denne udgave og benævnes med forkortelsen F. For læsbarhed og konsekvens er *sigma lunatum*, som er anvendt af Davies og Finglass, ændret til standardtypografien σ/s . Se Davies & Finglass 2014: 249ff. for en komplet metrisk analyse og oversigt. Alle oversættelser er mine egne, med udfyldelse af eventuelle lakuner baseret på tekstudgavens kritiske supplement. Versoversættelser er bragt prosaisk for klarhedens skyld, men med tanke på versopdeling.

1. Hesiod, Homer og monstre som kaoskræfter

Monstrøsitet skal ikke forstås som enhver afvigelse eller overskridelse af, hvad der betragtes som "normalt". Heroer og halvguder udrustet med overnaturlig styrke, udholdenhed og hurtighed, er trods alt klare normbrydere. Men utrolige evner gør f.eks. ikke Achilleus til et monster. At skille sig ud fra almindelige dødelige er ikke i sig selv et uhyrligt eller fjendtligt træk; det bliver det først, hvis normerne brydes i en grad, der strider mod den kosmiske orden og de accepterede love. Et uhyres eksistens er naturstridig og logisk umulig på en måde, der fra et antropologisk perspektiv bryder med universets taksonomiske selvforståelse. Altså er den nemeiske løve ikke monstrøs, blot fordi den er større og stærkere end andre løver. Den er monstrøs, idet den er usårlig og immun over for menneskers jagtvåben og derved trodser det forventede hierarkiske forhold, at menneskene hersker over dyrene og naturen. Løven jagter menneskene i stedet for omvendt. Kun ved at overvinde den og tage dens skudsikre skind som trofæ kan Herakles genoprette den rette balance.¹⁵

Den nemeiske løve og mange andre bæster indgår i en af vores ældste litterære beskrivelser af uhyrer, Hesiods *Theogoni* ("Gudernes fødsel") fra det ottende århundrede f.v.t. Her beretter Hesiod ikke kun om gudernes tilblivelse, men forsøger at kortlægge skabelsen af hele kosmos i form af en række genealogiske undersøgelser.¹⁶ Heriblandt den såkaldte monsterkatalog, der spænder sig fra vers 270 til 336. Hesiod giver langt fra en udtømmende liste over kendte uhyrer – kentaurer, kykloper, sirener og Minotauren optræder eksempelvis ikke – men fokuserer på urguderne Ketos og Phorkys' mangfoldige afkom. Han optegner en monsterslægt, der afspejler en skyggeside af den ophøjede olympiske familie, ikke mindst fordi de geografisk forbindes med mørke huler og dybe grotter i samfundets yderkanter, langt væk fra den skinnende Olymp.¹⁷ Som familiens overhoveder udgør Keto og Phorkys en monstrøs parallel til Kronos og Rhea, der står øverst på gudernes stamtræ. Hele slægten af uhyrer, deres grænseoverskridende natur og uforudsigelige skikkelser, danner en slags antitese til den kosmiske verdensorden, guderne hersker over. Monstre er lig med kaos, men et hos Hesiod genealogisk ordnet kaos. Hesiod undersøger uhyrerne med udgangspunkt i

15. Hes. *Th.* 327ff.

16. Clay 1993: 105.

17. Hes. *Th.* 297; 301; 334ff. Hydraen (313ff), sfinksen (326) og den nemeiske løve (327) undtaget.

deres stamtræ og forhold til hinanden. De er produktet af en række parringer, der i sig selv er abnorme eller monstrøse, ikke mindst når monstrene begynder at danne par indbyrdes, som Echidna og Tyfaon.

Der findes mange forskellige typer af monstre. Men "arten" uhyre dækker over så bred en biologisk mangfoldighed, at den i sig selv står uden for kategorisering og underminerer selve idéen om en klar hierarkisk opdeling af universet bestående af guder, mennesker og dyr. Kerberos beskrives, paradoksalt nok, som ubeskrivelig: *οὐ τι φατειόν*.¹⁸ I monstrenes verden er der ingen begrænsninger for, hvor mange arme, ben eller øjne man kan have. En krop kan være næsten menneskelignende, men med træk fra dyr, eller forskellige dyredele kan kombineres med groteske resultater. Normalt definerende træk som køn og alder er flydende. De tre graier er *ἐκ γενετῆς πολιάς*,¹⁹ grå eller gråhårede fra fødslen, altså på paradoksal vis unge og gamle på samme tid.²⁰ Echidna forener det menneskelige og det dyriske ved at være halvt smuk kvinde og halvt kæmpe *ῥφίς*, slange.²¹ Ordet for slange står desuden i maskulinum, hvilket inkorporerer et maskulint element i Echidnas anatomi. På samme måde er den frygtindgydende Khimaira en tredjedel løve, en tredjedel ged og en tredjedel drage.²² Den dominerende gededel – som også er årsagen til navnet – står i femininum, *χίμαιρα*, mens *λέοντος* og *δράκων* begge står i maskulinum. Grænserne er ikke kun slørede, men overtrædes udtrykkeligt, når ellers inkompatible aspekter af både naturen og sproget føres sammen. Khimaira består af individuelt genkendelige dele, men det samlede billede er et abstrakt sammensurium af skrækindjagende og absurde egenskaber. Hvad kan den menneskelige fatteevne nogensinde stille op mod sådan et væsen?

Hesiods fremstilling er kontrastfyldt og uforudsigelig. Han tegner et idyllisk billede af Poseidon og Medusa, der elsker i en blomstereng – en frodig grobund for liv og fertilitet – som er uoverensstemmende med den groteske skæbne, der venter Medusa.²³ Deres forening vil ikke resultere i en generation af sunde halvgudshelte, men i videreførelsen af monsterslægten. Deres søn Khrysaor, der senere bliver far til Geryon, har dog

18. Ibid. *Th.* 310.

19. Ibid. 271.

20. Apollod. *Bibl.* 2.4.2.

21. Hes. *Th.* 299.

22. Ibid. 323.

23. Hes. *Th.* 2.4.3. Se også Ov. *Met.* 4.792. for en version af myten, hvor Medusa forvandles til et uhyre af Athene som straf for samlejet med Poseidon.

en tvetydig plads i flokken.²⁴ Trods hans ophav og de usædvanlige omstændigheder ved hans fødsel har han åbenbart skikkelse som en almindelig mand og ingen særligt uhyrlige træk. I *Theogoniens* senere katalog over dødelige mænd, der har dannet par med udødelige kvinder, er Khrysaor og nymfen Kallirrhoe blandt dem.²⁵ I modsætning til broderen Pegasos, der slægter hesteguden Poseidon på,²⁶ arver Khrysaor åbenbart sin mors medfødte dødelighed.

Khrysaors navn klinger ædelt. Det kommer af χρυσός, "gyldent", og ἄορ, "sværd". Guld, glimmer og gyldne sager er hos Hesiod og Homer forbundet med alt, der har med guderne at gøre. Det bruges især om deres ejendele²⁷ og som en personlig egenkab.²⁸ Et gyldent sværd er i sig selv et guddommeligt våben, og χρυσάορος optræder som en guddommelig epitete.²⁹ At Khrysaor prydes med sit eget eponyme guldsværd giver ham et ophøjet træk, der skiller sig ud i monsterflokken. Hans fødsel, hvorved han "springer" bevæbnet frem fra Medusas afhuggede hals,³⁰ minder endda tematisk om to kernebegivenheder i den tidlige græske mytologi: Uranos' kastration ved Kronos' sejl³¹ og Athenes fødsel fuldt udrustet fra Zeus' pande.³² Men igen danner monster-slægten en negativ spejling af den olympiske verdensorden. Uranos' kastration er lig med svækkelsen af titanernes forældede regime og begyndelsen på Zeus' harmoniske styre. Athenes fødsel er ligeledes en positiv begivenhed, der bringer stabilitet til gudernes rige og bidrager til den kosmiske orden. Medusas børn fødes derimod ved en ufrivillig og unaturlig voldshandling. Børnene springer frem fra hendes afhuggede hals i stedet for hendes skød; deres tilblivelse er forbundet med død og nederlag snarere end fremgang og harmoni.³³

24. Hes. *Th.* 280ff.

25. Ibid. 979ff.

26. Pind. *Od.* 13.92.

27. Hom. *Il.* 4.1: χρυσέω ἐν δαπέδῳ, "på det gyldne gulv"; 4.3: χρυσέοις δέπαισσι, "med guldbægere"; 5.724: χρυσέη ἵτις ἀφθιτος, "vognfølge af ufordærveligt guld", 8.442: χρύσειον ἐπὶ θρόνον, "på [sin] gyldne trone", 22.209: χρύσεια τάλαντα, "[Zeus'] gyldne vægtskåle".

28. Ibid. 3.64: χρυσέης Ἀφροδίτης, gyldne Afrodite).

29. Ibid. 5.509: Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, Apollon med guldsværd; Hom. *Hymn. Dem.* 4: Δήμητρος χρυσαόρου, Demeter med guldsværd. Se også Hes. *Op.* 771.

30. Hes. *Th.* 281.

31. Ibid. 173ff.

32. Ibid. 885ff.

33. Clay 1992: 109.

Denne blodige arv går videre til de næste generationer af uhyrer, som fødes blot for at blive besejret af helte. Det er skæbnen for mange af uhyrerne i monsterkatalogen, hvis anden halvdel næsten bliver en minikatalog af monsterdrab, særligt takket være Herakles. I *Theogonien*, hvor harmoniens triumf over kaotiske kræfter er et hovedtema, fremstår Herakles som en garant for god orden. Hans handlinger er ukontroversielle og hans mission er tydelig; en $\pi\eta\mu' \alpha\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\omicron\iota\varsigma$ som den nemeiske løve³⁴ skal udryddes.

I *Imaginary Greece: The Contexts of Mythology* skriver Buxton om uhyrernes rolle i mytologien: "A monster is chaotic, conforming to no existing class. As the case of the benevolent Centaur Cheiron shows, monsters are not necessarily characterized by the savage violence of a Minotaur or a Medusa. But a monster is always by definition an outsider".³⁵ I *Theogonien* forsøger Hesiod at klassificere alle verdens skabninger og organisere de forskellige narrativer i en samlet kosmogoni. Og netop *outsiders* er et forstyrrende element for dette system af klassifikationer, uanset om de egentlig opfører sig fjendtligt. De er, med Athertons ord, "as anomalies by definition, prime bearers of 'taxonomic perversity'" for kulturen, de er produktet af.³⁶

Grækerne interesserer sig generelt for grænsebrud, for standarder og definitioner og for hvor sårbare disse kan være, når tider og normer skifter og lunefulde guder og naturmagter truer.³⁷ Myter – som Buxton kalder "pathfinders"³⁸ – har ofte til formål at udforske og advare om konsekvenserne for grænseovertrædelser og konflikter i de etablerede rammer. Uregelmæssigheder skaber konflikt, og konflikt danner narrativ; normerne står klarere, når vi ser dem brudt. Hesiods brogede monsterkatalog karakteriserer indirekte det harmoniske og ordnede kosmos under Zeus' styre ved at udgøre et modeksempel, der styrker idéen.³⁹ Den græske religion og kultdyrkelse er ganske præget af afgrænsninger.⁴⁰ Der skelnes mellem det hellige og det profane, det rene og det besudlede, de i kultsammenhænge indviede og uindviede samt rigtige og forkerte fremgangsmåder for ofringer og ritualer. Der drages klare skillelinjer mellem naturens forskellige domæner, navnlig land, hav og himmel, og ikke mindst mellem de levendes

34. Hes. *Th.* 329.

35. Buxton 1994: 205.

36. Atherton 1998: xiv.

37. Syropoulos 2018: 5.

38. Buxton 1994: 204.

39. Clay 1992: 116.

40. Se Pakkanen 2008.

land og dødsriget. Det græske begreb *τέμενος* (fra *τέμνω*, "skærer"), området omkring en helligdom, betegner i sig selv et afgrænset stykke jord, der adskiller templets hellige domæne fra *polis* og den ordinære verden.⁴¹

Hos Homer møder vi kykloperne, der i *Odysseen* står for det modsatte af en harmonisk græsk civilisation. De er et eksempel på en monsterflok, som ved at fravælge den accepterede kosmiske orden indirekte viser, hvad den ideelle standard bør være. De forstår nemlig ikke at dyrke jorden, drikker ikke vin, har ingen politiske eller samfundsmæssige institutioner og lever i små, lovløse enklaver, hvor alle passer sig selv.⁴² Når Odysseus og hans mænd ankommer til kyklopernes ø, opdager de hurtigt, at lederen Polyfemos ikke har tænkt sig at følge de hellige regler for gæstfrihed, som enhver græker kender. Gæsterne bliver ikke trakteret som forventet, men skal derimod selv serveres til middag for de kødædende monstre i en grotte midt i vildniset.⁴³ Naturen er i sig selv en hybridskabning. Den er både vild og ukontrolleret og undertiden farlig, men den kan også være smuk og idyllisk. Kykloperne repræsenterer den del af naturen, der er rå, barsk og primitiv fra et græsk perspektiv. Polyfemos ser skrækkindjagende ud, men hans monstrøsitet understreges og bekræftes først og fremmest gennem hans uacceptable opførsel. I Homers fremstilling gør Odysseus ret i at snyde og straffe kæmpen, så den ordentlige verden kan blive fri for ham. Menneskelig intelligens og snarrådighed vinder over monsterets simple og primitive adfærd i langt de fleste mytologiske fortællinger – med få mærkbare undtagelser.

2. Stesichoros – hans liv og værker

Stesichoros har længe kunnet anses som en af antikkens mest mystiske forfattere. Af de hele seksogtyve bøger, hans digte blev samlet i ved Alexandria, er kun knap 600 verselinjer overlevet siden antikken.⁴⁴ Mange af fragmenterne består af små stumper af sætninger eller enkelte ord, der kun med en generøs mængde gætværk kan placeres i

41. Hom. *Il.* 8.48; Pind. *N.* 10.19; Hdt. 2.112, 155; Aesch. *Pers.* 365; Ar. *Lys.* 483.

42. Hom. *Od.* 9.105-115.

43. Ibid. 9.287-297.

44. Frisch 1944: 235. "Den Smule Fragmenter, vi har, kan naturligvis ikke give os nogen Forestilling om, hvad Stesichoros virkelig har ydet, men naar vi hører, at Alexandrinerne udgav hans Digte i 26 Bøger, kan vi alene deraf danne os en Forestilling om Mandens Arbejdsindsats, og det bliver derigennem haandgribeligt, at Vesthellas ved denne Fornyelse af Sagndigtningen har skabt Mellemleddet mellem det homeriske Epos og den attiske Tragedie."

kontekst. Det er derfor ofte et frustrerende foretagende at læse, hvad der er tilbage af Stesichoros. De antikke kilder er nogenlunde enige om, at han blev født på Matauros i Syditalien og senere flyttede til den nyetablerede koloni Himera på Sicilien.⁴⁵ Byen forsvandt for bestandig efter slaget ved Himera i 409 f.v.t., hvor Hannibal Mago⁴⁶ raserede den og fik oprejsning for sin bedstefar, Hamilkar I, der havde ført an ved det første karthagiske nederlag i Himera i 480.⁴⁷ Den blev aldrig genopbygget.

Ifølge Thukydide var Stesichoros' Himera en broget koloni dannet af forskellige dialektgrupper, hvor man talte en blanding af dorisk og jonisk græsk. Kolonien var blevet grundlagt omkring 650 f.v.t. af dorisktalende messinere og beboet af mestendels tilflyttere fra Chalkidike, som talte jonisk.⁴⁸ Dorisk bliver senere standarddialekt i den græske korlyrik, og mere eller mindre abstrakte varianter af den er bevidst anvendt af bl.a. Pindar, Simonides og Bakchylides samt i den attiske tragedies korsange.⁴⁹ Stesichoros' poetiske sprog har altså rod i både lyrisk konvention og i hans egen baggrund. Det indeholder typiske doriske træk, for eksempel brugen af langt alfa i stedet for det attiske eta, hvilket fremgår mest tydeligt i første bøjning.⁵⁰ Stesichoros har muligvis været blandt de første, der udbyggede denne milde, poetiske udgave af dorisk.⁵¹

W.L. West kalder ham "a singing poet",⁵² som man kan forestille sig akkompagniere en gruppe dansere med korlyrik som en anden Demodokos.⁵³ Men digtenes fragmenterede tilstand og mangel på evidens i forbindelse med deres optræden gør det vanskeligt at kategorisere, hvordan Stesichoros' lyrik er blevet fremført. Hans interesseområder kan til gengæld identificeres ud fra de kendte titler i hans korpus; han har behandlet mange af de største myter med særligt fokus på Herakles, Troja og Theben. Han skrev i

45. Paus. 3.19.13; Plat. *Phaedr.* 244a; Aristot. *Rhet.* 2.1393^b.

46. Ej at forveksle med den mere berømte Hannibal Barkas (247-183 f.v.t.).

47. Hdt. 7.166; Diod. Sic. 11.21, 13.59.

48. Thuk. 3.112.4, 6.5.1.

49. Curtis 2011: 46. Se Palmer 1980: 119-130 for en gennemgang af den græske korlyrik.

50. Se *Geryoneis* fr. 18.8 F: Γαρύονας, 18.3: Αθήνα; fr. 18.45: μ[ᾱ]κω[ν].

51. Som Frisch beskriver som "det episke Kunstsprog med dorisk Vokalfarve". Frisch 1944: 234.

52. West 1971: 309.

53. Hom. *Od.* 8.258-265.

hvert fald fire digte om Herakles' eventyr, *Geryoneis*,⁵⁴ *Kerberos*,⁵⁵ *Kyknos*⁵⁶ og *Skylla*;⁵⁷ en *Oresteia* i to dele,⁵⁸ *Helena*⁵⁹ og mindst én *Palinode*;⁶⁰ fra den thebanske sagnkreds *Eriphyle*⁶¹ og *Europa*;⁶² fra den trojanske sagnkreds en *Iliou Persis*⁶³ og *Nostoi*;⁶⁴ og *Svinejægerne*⁶⁵ om Meleager og jagten på det kalydonske vildsvin. Stesichoros har haft adgang til langt mere af den såkaldte episke cyklus end vi kan genkende i dag, og hans temaer afspejler det.

Selvom tiden ikke har været ham nådig, var Stesichoros tilsyneladende en højt respekteret digter og kendt i Athen i klassisk tid. Aristofanes citerer ham uden navns nævnelse, hvilket vidner om et udbredt kendskab til hans poesi.⁶⁶ Der findes en rig tradition omkring forfatteren, inklusive en legende om, at han skulle være søn eller barne-

-
- 54. Strab. 3.2.11, Paus. 8.3.2, Athen. 11.469e og 11.781d, schol. Ap. Rhod. 1.211 (182 PMG), schol. Hes. Th. 287 (186 PMG).
 - 55. Poll. 10.152 (206 PMG).
 - 56. Schol. A. Pind. 10.19 (207 PMG).
 - 57. Schol. Ap. Rhod. 4.825-31 (220 PMG).
 - 58. Schol. Ar. Pax 775 (210 PMG), 800 (211 PMG), 797 (212 PMG); schol. Vat. in Dion. Thrac. *Art.* 6 (213 PMG).
 - 59. Athen. 3.81d.
 - 60. Pl. *Phaedr.* 243a.
 - 61. Apollod. *Bibl.* 3.10.3, Sext. Emp. *Adv. math.* 1.261.
 - 62. Schol. Eur. *Phoen.* 670 (195 PMG).
 - 63. Paus. 10.26.1 (197 PMG), 10.27.2 (198 PMG); P. Oxy. 2803 fr. 1 (133 SLG); Dio Chrys. Or. 2.33 (203 PMG); Eustath. in *Od.* 1698.2.
 - 64. Paus. 10.26.1, P. Oxy. 2359 fr. 1 (209 PMG).
 - 65. Athen. 3.95d.
 - 66. Ar. *Pax* 775-80 (Stes. fr. 172 F).

barn af Hesiod.⁶⁷ De færreste nutidige forskere tager denne genealogi alvorligt, men Stesichoros skylder ganske vidst en kunstnerisk arv til Hesiod. Begge behandler den mytiske tradition i et ambitiøst omfang og begge var med til at forme den arkaiske lyrik.

Stesichoros omtales ikke mindst som en stolt søn af Himera i antikken. I sin anden tale mod Verres fortæller Cicero, at den sicilianske guvernør var ude efter en statue af digteren i byen Thermae, hvor Himera før havde ligget.⁶⁸ Soldaterhistorikeren Ammianus Marcellinus fortæller en anekdote om Sokrates aftenen før hans henrettelse, hvor han skulle have bedt en musiker om at lære ham en af Stesichoros' sange, *ut aliquid sciens amplius e vita discedam*.⁶⁹ Sokrates' ord minder om Solons i en lignende historie, hvor sangen er af Sapfo (ἵνα μαθὼν αὐτὸ ἀποθάνω⁷⁰). Det taler for Stesichoros' anseelse som forfatter, at han ikke alene optræder i den slags vandrehistorier, men kan forveksles med Sapfo, en kronet digter i den græske litteraturarv.

Den mest kendte antikke fortælling om Stesichoros er også en fortælling, der vidner om hans eksperimenterende tilgang til mytologien og en forfatters magt til at ændre en accepteret sandhed. Variation har altid været en fast del af det antikke mytelandskab, og der findes ikke to ens versioner af samme fortælling på tværs af forfatterskaber, tidsperioder og geografi.⁷¹ Men meget tyder på, at Stesichoros behandlede myterne mærkbart mere frit end andre, og især engagerede sig med den homeriske verden. Traditionen foreskriver, at Stesichoros skrev et fjendtligt digt om Helena, der bebrejdede hende for at have startet den trojanske krig med sin utroskab. Helena, der var blevet genstand for kultdyrkelse, skal have straffet ham ved at berøve ham synet. Platon citerer i sin *Phaedros* de berømte tre vers, Stesichoros skriver som en undskyldning til Helena, der prompte giver ham synet tilbage: "Denne historie er ikke sand; du rejste ikke af sted i skibene med gode robænke, du kom ikke til Trojas tårne."⁷²

67. Arist. fr. 579 Gigon; Philoch. *FGrH* 328 F 213. Jf. Cic. *De Rep.* 2.20.

68. Cic. *Ver.* 2.2.87.

69. Amm. Marc. 28.4.15: "Så jeg kan lære noget mere, før jeg afgår fra livet."

70. Ael. fr. 187 (Stob. 3.29.58): "Så jeg kan lære den og dø."

71. Curtis 2011: xii.

72. Pl. *Phaedr.* 243a (Stes. fr. 91a F). Se også Isoc. 10.64.

Stesichoros bidrager her til diskussionen om Helenas skyld i den trojanske krig længe inden klassisk tid, hvor emnet bliver en retorisk stiløvelse.⁷³ I sin *Palinode* finder han Helena fra sin tidligere kritik med den forklaring, at den kontroversielle kvinde, krigen rasede om, faktisk var Helenas *eidolon*, og at den virkelige Helena aldrig blev ført til Troja. Historien bliver en forløber til Euripides' *Helena*, der tager udgangspunkt i samme sagn for at udpensle krigens ultimative meningsløshed.

2.1. Stesichoros og Geryon

Geryoneis er et fortællende digt, som primært er bevaret i P. Oxy. XXXII 2617. Værket er sandsynligvis komponeret på et tidspunkt mellem 610 og 540 f.v.t.⁷⁴ Det blev udgivet for første gang af Edgar Lobel i 1967 efter at være blevet mirakuløst udgravet i Oxyrhynchus i Egypten i 1950.⁷⁵ Opdagelsen markerede et afgørende vendepunkt i studiet af Stesichoros, som var regnet for stort set tabt.⁷⁶ Enkelte fragmenter citeret af bl.a. Strabon og i Athenaios' *Deipnosophistae* havde indtil da været de eneste levn fra *Geryoneis*.⁷⁷ Nu kunne forfatterens stil og kunstneriske niveau for første gang undersøges og værdsættes i dybere grad.

Digtet indeholdt 1300 verselinjer, hvoraf størstedelen er tabt eller slemt beskadigede. Kun cirka halvfjerds verselinjer er overleveret, og teksten bærer præg af et betragteligt antal lakuner.⁷⁸ 1300 linjer er episke proportioner for et lyrisk værk, cirka på længde med en typisk attisk tragedie, og i sin helhed har *Geryoneis*' narrativ strakt sig bredt. Titlen fremgår ikke overraskende ikke af de få overleverede fragmenter, men er tidligst nævnt af Pausanias i 100-tallet e.v.t.⁷⁹ De lasede papyri afslører dog metrikken: Stesichoros udfolder passende nok sine episke temaer på daktyliske vers. Digtets strofer er struktureret triadisk (en strofe, en antistrofe og en epode). Ligesom den kunstfærdige doriske dialekt går denne struktur igen hos Pindar og de attiske tragediers korsange.

73. Se hhv. Gorgias' og Isokrates' *Helena*.

74. Davies & Finglass 2014: 6.

75. Budelmann 2018: 157.

76. Finglass 2021: 138.

77. Se nedenfor i analysen.

78. Stafford 2012: 42.

79. Paus. 8.3.1 = Stes. fr. 21 F.

Den ældste bevarede version af Geryon-myten findes i Hesiods monsterkatalog. Men ønsker man en komplet genfortælling af Herakles' tiende arbejde, giver Pseudo-Apollodors⁸⁰ *Bibliothēke* det klareste resumé.⁸¹ Denne version er dateret til omkring det første eller andet århundrede f.v.t. og er ikke en specielt dybdegående fortælling. Herakles er hovedpersonen, og Geryon skildres ikke som meget andet end en forhindring på hans vej til succes og hæder. Han er blot en af mange udyr, Herakles må dræbe på sin heltefærd. Læseren får meget lidt at vide om ham, ud over at han vælger at gøre modstand mod kvægtyveriet og bliver dræbt. Fortællingen minder på overfladen om Odysseus' interaktion med Polyfemos: en omrejsende helt krydser havet og ankommer til en mystisk ø fjernt fra civilisationen, hvor han skal besejre et vældigt monster af guddommelig afstamning. Begge monstre er endda lignende typer – Polyfemos har for få øjne, Geryon for mange kroppe. Men hvor Homer skildrer sine kykloper som primitive, vilde og farlige, vælger Stesichoros en anderledes vinkel.

Geryon er, som de fleste fabelvæsener, blevet fremstillet på forskellige måder af forskellige kunstnere og forfattere. *Theogonien* kalder ham ikke direkte for et uhyre, men definerer ham ved hans mest berømte træk: *τρικέφαλον Γηρυονῆα* ("trehovedede Geryon").⁸² Skulle der dog være nogen tvivl om, hvad han er, skriver Hesiod senere, at Kallirrhoe føder *ἄλλο πέλωρον ἀμήχανον* ("endnu et utroligt monster")⁸³ efter Geryon, nemlig Echidna.⁸⁴ Kilderne efter Hesiod er enige om, at Geryon ikke kun har tre hoveder, men tre sammenhængende kroppe (*τρισώματος*). Sådan skildres han af tragedieforfatterne.⁸⁵ En beskrivelse lig med Apollodors – dvs. tre kroppe delt op ved flankerne og lårene som siamesiske trillinger – ses hos de romerske forfattere, som benytter et tilsvarende formsprog på latin.⁸⁶ *Geryoneis* har højst sandsynligt været en

80. Herfra kaldt Apollodor for nemhedens skyld.

81. Apollod. *Bibl.* 2.5.10.

82. Hes. *Th.* 287.

83. Ibid. 295.

84. Homer bruger passende *πέλωρον* om Geryon og Echidnas bedstemor, Medusa. *Il.* 5.741; *Od.* 11.634.

85. Aeschyl. *Ag.* 870: *τρισώματος τᾶν Γηρυῶν ὁ δεύτερος*, "med tre kroppe som en anden Geryon"; Eur. *Her.* 423: *τὸν τρισώματον [...] βοτῆρ' Ἐρυθείας*, "kvæghynden med tre kroppe fra Erytheia". Jf. Diod. Sic. 4.8.4.

86. Verg. *Aen.* 6.289: *forma tricorporis umbrae*; "den trelegemede skikkelses spøgelse"; Ovid. *Her.* 9.91-92: *prodigiumque triplex, armenti dives Hiberi Geryones, quamvis in tribus unus erat*, "tripelmonsteret rigt på iberiske kvæg, Geryon, som havde tre kroppe i én"; Hor. *C.* 2.14.7-8: *ter amplum Geryonen*, "trefold kæmpestore Geryon"; Sen. *Ag.* 841: *Geryonae triformis*, trefoldige Geryon; *Her. fur.* 231ff.: *pastor triformis litoris Tartesii*, "den trefoldige hyrde fra Tartessos' kyst".

central kilde til mytens udformning efter Stesichoros' tid. Den er dog ikke vores eneste kilde. Den ældste overlevende afbildning af Geryon findes på en protokorinthisk pylix fra Phaleron, dateret til midt i det syvende århundrede.⁸⁷ Håndværket er groft, men man kan ane Herakles med sin bue og Geryon med tre sammenhængende kroppe. Geryon som *τρισώματος* har altså været kendt før Stesichoros, skønt Hesiod kun nævner tre hoveder. Episoden bliver meget populær blandt vasemalere, særligt på sortfigurs-amforaer, i det sjette århundrede.⁸⁸ Nogle forskere ser en forbindelse mellem denne tendens og *Geryoneis*' popularitet i samme periode; det er dog lige så sandsynligt, at både vasemalerierne og digtet udsprang af en eksisterende interesse i myten. Der kan ikke nødvendigvis trækkes så direkte en tråd mellem tekstuel og visuel kunst.⁸⁹

Robertson bemærker imidlertid Stesichoros' indflydelse på en chalkidisk amfora, der viser Herakles i kamp med en bevinget Geryon.⁹⁰ Vinger er ikke attesteret i andre kilder end *Geryoneis*. En scholiast til Hesiod anmærker, at vingerne er Stesichoros' eget påfund.⁹¹ Med seks arme, seks ben og vinger danner han sin egen tradition og gør Geryons udseende endnu mere monstrøst og fremmedartet, end traditionen før har foreskrevet.⁹² Måske for at styrke den dramatiske kontrast mellem den litterære Geryons uhyrlige udseende og noble adfærd. Antallet af vinger varierer, og Stesichoros nævner ikke, hvordan de ser ud på Geryons tredobbelte krop. På den chalkidiske amfora har han to, men det kan skyldes pladsmangel på vaserne lige så vel som en fast tradition. Hos Aristofanes har han fire vinger, som i *Acharnerne* sammenlignes med Lamachos' fjerprydede hjelm.⁹³

På nogle Geryon-vaser optræder der kvinder, som ikke er nævnt hos f.eks. Apollodor.⁹⁴ *Geryoneis*-fragmenterne indikerer, at Stesichoros har tilføjet Athene og Kallirrhoe i vigtige biroller, som ikke eksisterer i andre af de bevarede versioner af myten.⁹⁵

87. Se bilag 5.

88. Se bilag 1 og 2.

89. Davies & Finglass 2014: 138.

90. Robertson 1969: 208. Se bilag 1.

91. Στησίχορος δὲ καὶ ἐξ ἑξήκοντος ἔχειν φησὶ καὶ ἐξ ἑξήκοντος καὶ ὑπόπτερον εἶναι ("Stesichoros siger, at han også havde seks arme og seks ben og var bevinget"), Schol. Hes. *Th.* 287 (186 PMG). Davies & Finglass 2014: 252, "The καὶ means in addition to having three heads."

92. Bowra 1961: 92.

93. Ar. *Ach.* 1069: βούλει μάχεσθαι Γηρυόνη τετραπύλῳ; "Vil du kæmpe mod firvingede Geryon?"

94. Se bilag 3.

95. Se fr. 17 og 18 nedenfor.

Guder og sørgende mødre er en typisk bestanddel af arkaiske vasemalerier, men her kan deres tilstedeværelse muligvis tilskrives Stesichoros' indflydelse.⁹⁶

Myten bliver ligeledes et populært skulpturmotiv sidst i det sjette og i begyndelsen af det femte århundrede. Den optræder på metoperne til athenernes skatkammer i Delfi, på Zeus-templet i Olympia, der stod klar i 456, og Hefaistos-templet ("The-seum") på agora i Athen, der var færdigt omkring 415.⁹⁷ Derefter mister keramikere dog øjensynligt interessen, og motivet så godt som forsvinder fra vasemalerierne i løbet af 400-tallet.

2.2. *Geryoneis'* placering

For at forstå Stesichoros' unikke version af Geryon-myten må vi forsøge at finde mening i den maltrakterede tekst. Min oversættelse indeholder ikke alle de tilgængelige *Geryoneis*-fragmenter. Mange er valgt fra på baggrund af at være for korte eller for uklare til at indgå meningsfuldt i analysen.

Det første fragment, der kan placeres i kontekst, fortæller, hvor i den græske verden vi befinder os. Det er citeret af Athenaios og beskriver Helios' rejse over havet i sin guldskål. På et ubestemt tidspunkt lader solguden Herakles sejle med, så han kan nå sit mål. Helten går i land og vandrer ind i en lund, muligvis for at bede.⁹⁸

Fr. 8 F Athen. 11.469e (III 32.5-12 Kaibel)

ὅτι δὲ καὶ ὁ Ἥλιος ἐπὶ ποτηρίου διεκομίζετο ἐπὶ τὴν δύσιν Στησίχορος μὲν
οὕτως φησὶν·

ἥλιος δ' Ὑπεριονίδασ'
δέπας τέσκατέβαινε† χρύσειον ὄφ-
ρα δι' Ὠκεανοῖο περὰσας

96. Davies & Finglass 2014: 233.

97. Robertson 1969: 207-208; Davies & Finglass 2014: 234.

98. Lunde kan ofte være helligdomme. Se Hom. *Od.* 6.321ff., hvor Odysseus ankommer alene til den fjerne ø Scheria og siger en bøn i Athenes popPELLund.

ἀφίκοιθ' ἱαράς ποτὶ βένθεα νυκ-
 τὸς ἐρεμνᾶς
 ποτὶ ματέρα κουριδίαν τ' ἄλοχον
 παίδας τε φίλους,
 ὃ δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι †κατάσ-
 κιον ποσὶ παῖς Διὸς† [— ∪ —]⁹⁹

Og om at Helios sejler i en skål mod solnedgangen siger Stesichoros følgende:

Solen, Hyperions søn,
 steg ombord i den gyldne skål
 så han kunne krydse over Okeanos
 og nå frem til den hellige nats
 sorte dyb
 til sin mor og ægtehustru
 og sine kære børn,
 men Zeus' søn, han gik ind i lunden
 i laurbærrenes skygge til fods ...

For at nå sit mål må Herakles rejse langt fra den beboede verden til en fjern ø på den anden side af verdenshavet, som almindelige skibe ikke kan nå. Rejsen er altså både en prøvelse og en triumf, der viser Herakles' udholdenhed. Et tilbagevendende tema for de tolv arbejder er, at helten krydser en grænse fra menneskenes rige til en af verdens yderkanter, hvor monstre og overnaturlige væsener holder til. Jo fjernere og sværere opgaven er, desto bedre kan han bevise sit værd; det gælder f.eks. også det tolvte

99. 1 ἄλιος] τᾶμος Barrett Ὑπεριονίδας] -δα <ι>σ West, 2 ἐσκατέβαινε] -βαιν' ἐς Pardini, 4 ἀφίκοιθ' Blomfield: -κηθ' codd. ἱαράς Page: ἱερ- codd. 8-9 κατάσκιον] -ιόεν Barrett, 9 ποσὶ Suchfort: -ιν codd. [Ἡρακλέης Page.

arbejde, hvor Herakles skal langt mod vest for at tæmme Kerberos ved indgangen til Hades,¹⁰⁰ og det ellefte, hvor han skal stjæle æbler fra Hesperidernes magiske have.¹⁰¹

I fr. 8 krydser han Okeanos (som også er Geryons bedstefar) i Helios' guldsål. Rejsen kan kun finde sted med guddommelig hjælp, et typisk *topos* for denne type myte. Okeanos repræsenterer et enormt grænseland, der omkranser hele den kendte verden og som kun de tapreste helte kan forcere.¹⁰² Helios sætter Herakles af og går ned for at være sammen med sin familie, mens helten stiger i land. Ligesom Kerberos og Hesperiderne bor Geryon altså i det fjerne vesten, hvor solens kurs ender. Det mytiske landskab er afskåret fra civilisationen.

Fr. 9 F er overleveret via Strabon. Stesichoros giver som den tidligste forfatter en nøjagtig placering til Geryons hjem, Erytheia ("den røde ø", nok efter solnedgangens røde lys), ved floden Tartessos.

Fr. 9 F Strab. 3.2.11 (I 370.16-24 Radt)

εοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν Ταρτησσόν, τὰ δὲ Γάδεια καὶ τὰς
πρὸς αὐτὴν

νήσους Ἐρύθειαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ
Γηρυόνος Βουκόλου διότι γεννηθείη

— — — — — σχεδὸν ἀν-

τιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας

— — — — —

— — — — — Ταρτησ-

σοῦ ποταμοῦ παρὰ παγὰς ἀπείρονας ἀρ-
γυρορίζους

100. Apollod. *Bibl.* 2.5.2.

101. Ibid. 2.5.11.

102. Hes. *Th.* 337. Se Beaulieu 2016 for en undersøgelse af havets symbolske rolle som grænseland i den græske tradition.

ἐν κευθμῶνι πέτρας ∞ — ∞¹⁰³

Oldgamle forfattere lader til at kalde Baitis for Tartessos og Gadeira og de omkringliggende øer for Erytheia. Man siger, det er derfor, Stesichoros kunne fortælle, at Geryons kvæghyrde var født

lige

over for berømte Erytheia

...

... ved Tartessos-

flodens uendelige strøm

med sølvårer

i en klippes hule dyb ...

Landskabet, hvor *Geryoneis* finder sted, er præget af mystik og fremmedhed, men med et strejf af virkelighed. Stesichoros' topografi har været kendt for det antikke publikum. Grækernes bekendtskab med middelhavsområdet har været stigende på forfatterens tid, hvor kolonier og handelsruter i en øget grad forbinder havene. En vis geografisk nysgerrighed er et forventligt træk hos en digter fra Himera, en smeltedigel i den vestlige græske verden.¹⁰⁴ Hesiod nøjedes med at placere myten et udefineret sted hinsides Okeanos. Stesichoros konkretiserer den og giver sit bidrag i en tid, hvor mytologiens landkort begynder at afspejle virkelighedens opdagelser.

Geryons Tartessos er semimytisk, på én gang historisk og mytologisk. Det identificeres almindeligvis med Guadalquivir-floden¹⁰⁵ på den Iberiske Halvø sydlig kyst, hvor Andalusien ligger i dag.¹⁰⁶ Epitetet ἀργυρορίζος (5-6) er lånt fra homeriske

103. 2 Ἐρυθείας Xylander: -ίας codd. 3-4 lacunam statuit Page 5-6 ἀργυρορίζου] -ου Wilamowitz 7 κευθμῶνι Hermann: -ώνων codd.

104. Finglass 2021: 138; Bowra 1961: 144.

105. Spaniens næstlængste flod; ἀπείρονας er en passende beskrivelse.

106. Se Paus. 6.19.3.

floder,¹⁰⁷ men vidner også om mineralrigdommen i Tartessos' jord.¹⁰⁸ Stesichoros tilføjer en stemning af mytisk uvirkelighed og idyl til den virkelige lokation. Herakles er meget langt hjemmefra.

Kvæghyrden Eurytion er født i en klippes hule dyb (ἐν κευθμῶνι πέτρας, 7). Mytiske fødsler foregår ofte i naturens fredelige rammer, ved bjerge og i dybe grotter skjult fra omverdenen.¹⁰⁹ Ifølge traditionen blev Zeus født i en bjerghule og holdt skjult fra Kronos der,¹¹⁰ og ifølge de homeriske hymner til Dionysos og Hermes blev henholdsvis vinguden og gudernes budbringer født og ammet af nymfer i underjordiske grotter. Samtidig kan fjerne, dunkle grotter være forbundet med monstre og mørke kræfter; Geryons søster Echidna bor i en σπέος under jorden, langt fra både guder og mennesker,¹¹¹ og monsteret Tyfaon blev opfostret i "den berømte kilikiske grotte".¹¹² Med sølvfloden og de mørke klipper skaber Stesichoros en gådefuld atmosfære, der passer til Erytheias overnaturlige indbyggere og det sene tidspunkt for Herakles' ankomst.

Konteksten for fr. 9 F er gået tabt, og geografien er nu det eneste sikre element. Citatet er muligvis taget fra en passage tidligt i *Geryoneis*, der beskrev Eurytions død.¹¹³ Dødsfald i *Iliaden* er ofte fulgt af en kort biografi om den slagtes ophav og fødsel,¹¹⁴ og der er god grund til at tro, at Stesichoros har brugt det samme greb. Hans episke islæt, som undersøgelsen nu vil fokusere på, er et af hans vigtigste kendetegn.

2.3. Episke genklange i *Geryoneis*

Quintilian anerkender Stesichoros' geni i sin litteraturoversigt og roser hans måde at behandle sine karakterer med værdighed. Han kritiserer dog hans mangel på genremæssigt mådehold, fordi det homeriske stof simpelthen er for rigt.¹¹⁵ Quintilian

107. Hom. *Il.* 2.753; 21.8; 130.

108. Curtis 2011: 153. Jf. Strab. 3.2.11. Se også Pseudo-Aristoteles' anekdote om, at de første fönikere i Tartessos skulle være rejst derfra med så meget sølv, at de måtte bygge nye skibe af rent sølv for at få det hele med hjem (*Mir. ausc.* 843b.128).

109. Curtis 2011: 160.

110. Ved enten Aigeon (Hes. *Th.* 468-80), Dikte (Verg. *G.* 4.153) eller Ida (Ov. *Fast.* 4.207).

111. Hes. *Th.* 301.

112. Pind. *Pyth.* 1.16ff.

113. Davies & Finglass 2014: 263.

114. Hom. *Il.* 4.529; 14.517.

115. Quint. *Inst.* 10.1.62.

mener ikke, at Stesichoros' lyriske rammer kan indeholde hans episke ambitioner. Sammenligningen med Homer er universel. Epos er på Stesichoros' tid en traditionel kunstform, som han overfører til et nyt medium.¹¹⁶

Simonides beskriver Stesichoros som Homers ligemand ud i at fortælle om Meleagers eventyr.¹¹⁷ For hans generation er *Geryoneis*-digteren altså allerede en klassiker på linje med de allerbedste. For Longinus er han Ὅμηρικώτατος, "den mest homeriske" af alle ikke-homeriske forfattere.¹¹⁸ Horats skriver, at Stesichoros og hans samtidige næsten kan måle sig med Homer.¹¹⁹ I et epigram fra Augustustiden, som også angiver Stesichoros' begravelsessted, går Antipater fra Thessalonike så langt som til at sige, at Homers sjæl er genopstået i ham.¹²⁰ Stesichoros' ordvalg, tematikker, brug af formel-sprog og daktyliske metrik emmer af homerisk inspiration.

Følgende er en undersøgelse af fragmenter fra *Geryoneis*, som drager tekstuelle, sproglige og tematiske paralleller til Homers digte. Selv i *Geryoneis*' fragmenterede form står det klart, hvorfor antikke kommentatorer fremhævede dette træk ved Stesichoros. I de valgte afsnit forholder han sig så tekstnært til den episke referenceramme, at der ikke kan være tale om blot *scènes à faire* eller konventionelle troper, men en bevidst stilistisk dialog med Homer.¹²¹ Stesichoros nøjes ikke med at henvise til episke temaer og teknikker, men overfører Homers farver til et nyt lærred og genskaber myten i sit eget billede med et resultat, der med rette kan kaldes epik på lyriske vers. Det mest bemærkelsesværdige er, at Geryon optræder som den ubestridte hovedperson i Stesichoros' egen mini-*Iliade*. *Geryoneis* er et langt digt, og der bygges øjensynligt længe op til klimakset, hvor Herakles besejrer Geryon. Stesichoros bruger tiden på at kontekstualisere Geryons handlinger gennem en homerisk linse. Monsteret bliver en helt, der

116. Frisch 1944: 234-35.

117. Simon. fr. 273 Poltera (Tb37 Ercoles).

118. Long. *Subl.* 13.3.

119. Hor. *Od.* 4.9.6-8.

120. Στασίχορον, ζαπληθὲς ἀμέτρητον στόμα Μούσης, | ἐκτέρισεν Κατάνας αἰθαλόεν δάπεδον, | οὐδ', κατὰ Πυθαγόρεω φυσικὰν φάτιν, ἅ πρὶν Ὀμήρου | ψυχὰ ἐνὶ στέρνοισι δεύτερον ὤκισατο ("Stesichoros, musens fuldtonede og umådelige stemme, blev begravet i Catantias glødende jord; i hans bryst, fortæller filosofen Pythagoras, fandt Homers sjæl et andet hjem"), *Anth. Pal.* 7.75. Jf. *Anth. Pal.* 9.184.

121. Se Burkert 1987: 50-51, som argumenterer for, at Stesichoros må have kendt til den homeriske tekst, præcis som vi kender den og derfor er vores klareste *terminus ante quem* for nedskrivningen af Homers korpus.

indbyder til sammenligninger med Achilleus og Hektor. Samtidig fjernes den traditionelle helt, Herakles, fra sin sædvanlige kontekst og vises fra et nyt perspektiv.

Fr. 12-15 F¹²² viser brudstykker af en samtale mellem to parter, som må være Menoites og Geryon. Begge tiltaler hinanden med $\hat{\omega} \phi\acute{\iota}\lambda\epsilon$ (13.3, 15.16), hvilket udelukker forældrene Kallirrhoe og Khrysaor.¹²³ Den første taler er sandsynligvis Menoites og konteksten er en budbringerscene, hvor Geryon får beskeden om Herakles' indtrængen.¹²⁴ Scenen finder altså sted nogenlunde midt i fortællingen.

Fr. 12 F P. Oxy. 2617 fr. 42(a) + 20 + 42(b) (coll. VI-VII)

$\tau\eta[\underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega}]$
 $\acute{\alpha} \pi o[\text{ } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }] \tau \alpha \nu$
 $[\text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$
 $\pi \epsilon \rho [\text{ } \underline{\omega} \text{ — } \text{ — }]$
 $\pi \alpha \nu [\underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega}]$
 $] . \sigma . [$

desunt

$\theta \epsilon . [\text{ } \underline{\omega} \text{ — } \text{ — }]$
 $\acute{\alpha} \lambda \lambda [\text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$
 $\gamma \mu [\underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$
 $\chi \rho \nu [\sigma \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$
 $\epsilon \lambda \alpha [\text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$
 $\tau \alpha \mu [(\text{ }) \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — } \underline{\omega} \text{ — }]$

122. Fr. 14 er udeladt.

123. Kallirrhoe grundet kønnet og Khrysaor fordi en far og søn næppe ville omtale hinanden sådan. Se Davies & Finglass 2014: 269.

124. Davies & Finglass 2014: 267; Curtis 2011: 113-114; Barrett 2007: 13; Page 1973: 145.

σιν[(υ) — — — —
 αφα[(υ) — — — —
 ὡς δ[— — — —
 νον [— — — —
 ποτ[υ — —
 — — — κε]φαλάν·.[— —
 — — — υ]δόκα·

— — —]. ωρ ποκα[— —
 — — υ] ἀνήρ· ουτ[— — —
 — — —]ν ἥτορ [— — —¹²⁵

... hovedet;
 ... pilekogger; ...
 mand;
 hjerte ...

Det hårdt beskadigede fr. 12 F er sammensat af flere små papyrusstykker.¹²⁶ Den første kolonne afslører ingen brugbare detaljer, men anden kolonne giver enkelte ledetråde om fragmentets indhold. Hvis Barretts supplement til v. 20, ὀϊστο]δόκα, er korrekt, henvises der til Herakles' våben. Lobels supplement til v. 18, κε]φαλάν, kan enten henvise til et af Geryons eller hunden Orthos' hoveder eller til en af Herakles' giftige pilespidser. ἀνήρ (21) og ἥτορ (22) kan være nævnt i forbindelse med Herakles' styrke og mandsmod. ποκα (19), dorisk for ποτε, kan indikere en tale. Et bud kunne være, at Menoites advarer Geryon om, hvor stærk og farlig Herakles er.¹²⁷ Hypotesen understøttes bedst af de efterfølgende fragmenter:

125. 2 ἀ ταν initio v. 3 deletum, huc transferendum πο[κ(ά) Spelman 10 Führer 14 Ἀφα[ιστ- Führer 18 Lobel λαν· 20 ἰο]δόκα vel ὀϊστο]δόκα Barrett κα· 23 ηρ·

126. Davies & Finglass 2014: 265-67.

127. Barrett 2007: 13.

Fr. 13 F P. Oxy. 2617 fr. 25

ⲙ — ⲙ — ⲙ — ⲙ [ἀλ-]

γινόμεντος·

ἀλλ' ὦ φίλε ματ[τέρα Καλλιρόαν

καὶ ἀρηΐφιλο[ν

Χρ[υσά]ορα σ[— ⲙ — ⲙ — ¹²⁸

...

... forførdeligt;

Men åh min ven, ... din moder, Kallirrhoe,

og Khrysaor,

som Ares elsker ...

En mulig rekonstruktion er, at Menoites råder Geryon til ikke at udfordre Herakles, som allerede har dræbt Eurytion og Orthos og er godt på vej til at stjæle kvægene. Han nævner Kallirrhoe og Khrysaor, måske for at gøre Geryon opmærksom på sorgen, der vil ramme hans forældre ved hans død.¹²⁹ Herved minder Stesichoros om, at Geryon ikke er et ensomt misfoster, der lever i ødemarken uden relationer. Han har en familie, der tænker på ham. Hans forbindelser til andre gør ham til en social person frem for en vild skabning. Digteren leger med mytens traditionelle indramning; fra Menoites' synspunkt ligner den store helt Herakles mere en fremmed vildmand i dyreskind, der uprovokeret bryder ind med bue og kølle. Fr. 12's mulige beskrivelse af Herakles ville passe til denne fortællervinkel.

128. 1 Lobel 2 τος· 3-5 Barrett.

129. Jf. Hom. *Il.* 24.485ff, hvor Priamos appellerer til Achilleus' følelser ved at nævne hans far, som venter på ham derhjemme.

Hvorfor Hades' kvæghyrde er til stede på Erytheia og hvad han ellers foretager sig i digtet står ikke klart i hverken Stesichoros' fragmenter eller Apollodors fremstilling (som nok inkluderer ham fordi Stesichoros gør det).¹³⁰ Menoites er en sjælden figur i traditionen, hvis han da ikke er en af Stesichoros' originale tilføjelser til myten.¹³¹ Hans funktion er primært dramatisk. Som budbringer gør han Geryon opmærksom på Herakles, efter de andre arbejdere på gården er blevet dræbt. Som Geryons samtalepartner kan Stesichoros bruge ham til at udfolde Geryons unikke retorik og karakterisering på sikker afstand af Herakles. Handlingen kunne forenkles, hvis Geryon selv opdagede indbrudstyven i stedet for at få beskeden fra en tredjepart. Men Stesichoros udnytter informantens tilstedeværelse til at skabe luft i narrativet inden kampen og lade Geryon tale sin sag til en betroet ven.

Fr. 15 er sekvensens mest velbevarede og har tydelige homeriske genklange:

Fr. 15 F P. Oxy. 2617 fr. 13a + 14 + 15 + 13b (coll. XI-XIII)

χερσὶν δ[— — — τὸν
 δ' ἀπαμ[ειβόμενος
 ποτέφα [— Χρυσάορος ἀ-
 θανάτοιο [— — —.
 “μή μοι θά[νατον — — —
 τα δεδίσκ[ε(ο) — — —
 μηδέ μελ[— — —
 αἱ μὲν γὰρ — ἀθάνατος —
 μαι καὶ ἀγή[ρας — — —
 ἐν Ὀλύμπ[ωι
 κρέσσον[(ς) — — — ἐ-
 λέγχεα δ[— — —
 καὶ τ[— — —

130. Apollod. *Bibl.* 2.5.10.

131. Davies & Finglass 2014: 241.

κεραῖ[ζόμεν — — — — — ἀ-
 μετέρω[ν — — — — —
 αἰ δ' ὦ φί[λε — — — — — γῆ-
 ρας [ἰκ]έσθαι,
 ζώ[ει]ν τ' ἐν ἐ[παμερίοις — — — — —
 θε θ[ε]ῶν μακάρω[ν,
 νῦν μοι πολὺν κά[λλιον — — — — —
 ὅ τι μόρσιμ[ον — — — — —
 καὶ ὀνειδέ[— — — — —
 καὶ παντὶ γέ[νει — — — — —
 οπίσω Χρυσ[άο]ρο[s υ]ῖόν.
 μ]ῆ τοῦτο φ[ί]λον μακά[ρε]σσι θε[ο]ῖ-
 σι γ]ένοιτο
[.]...κε[.].[.] περὶ βουσὶν ἐμαῖς
 [— — — — —
 — — — — — (υ)]κλεος. [(—)]¹³²

Og med hænderne ...

svarede ...

talte ... af Khrysaor

den udødelige ...:

‘Du skal ikke ... døden...

skræmme ...,

ej heller ...

For hvis jeg er... [udødelig]

132. 15 1 χερσὶν Lobel: χερειν Π2 τὸν Barrett 2 Lobel 3 Χρυσάορος Barrett ἀ- Lobel 5 Lobel ἀγάνορα
 θυμόν Barrett 8 αἰ Barrett 9 Page 10 Barrett 11 Lobel 12 χέα Σ διορθωτέον) ὕ· 14 [ζόμεν Barrett ἀ-
 Lobel 16 [λε Lobel γῆ- Barrett 17-19 Barrett 20 Lobel 21 Barrett 23 West 24 Barrett 25 μ]ῆ Lobel,
 cett. Barrett 26 σι Barrett γ] Lobel 27'] 29 Ἡρα]κλέος Lobel 79 ἀθ]...[ον Page.

og aldrig vil ældes ...
på Olympen ...
er det bedre ...
skamfuldt ...
og ...
ført bort ...
langt fra mine stalde.
Men hvis, min ven ... skal nå ...
alderdommen,
og leve blandt forgængelige ...
... langt fra de velsignede guder,
er det meget mere ædelt for mig nu ...
det, som skæbnen har bestemt ...
og skammen ...
og for hele min slægt ...
... herefter ... Khrysaors søn.
Gid dette ikke er de udødelige guders
ønske ...
... og ... hvad angår mine kvæg
...
... berømmelse.

Konteksten for dette fragment kan udledes nogenlunde: Geryon – for taleren er tydeligvis kvægenes ejer (περὶ βουσὶν ἐμαῖς, 27) – lader sig ikke skræmme af Menoites' advarsler og overvejer at tage kampen op mod Herakles. Hvad er den mest ædle handling, og hvilken rolle spiller dødelighed i beslutningen? Geryons dilemma har været genstand for nogen diskussion. Flere forskere er enige om, at uhyret opvejer sin

skæbne, fordi han ikke er klar over, om han i grunden er udødelig eller ej.¹³³ Med et blandet dødeligt og udødeligt ophav er sagen uklar. Hans bedstemor, Medusa, var ligeledes den eneste dødelige gorgon.¹³⁴ Personendelsen *-μαι* står i indikativ og farver resten af sætningen. Page foreslår *πέλομαι*,¹³⁵ Barrett *ἔσομαι*.¹³⁶ Uanset hvilket ord, der indsættes, er de to hypoteser stillet op som lige muligheder: “*αἰ μὲν γὰρ ἀθάνατος ... -μαι καὶ ἀγή[ραος]*” (8-9) kontra “*αἰ γῆρας ... [ικ]έσθαι*” (16-17).

Men kan det passe, at Geryon ikke selv er bevidst om, hvorvidt han er dødelig eller udødelig? Trods indikativendelsen argumenterer Rozokoki for, at han som et voksent uhyre må være bevidst om, at han er dødelig. Hun mener, uvidenhed ville give karakteren en komisk tone, der ikke passer ind i Stesichoros’ dramatiske projekt. Andre helte med guddommelig afstamning, som Achilleus, er jo ikke i tvivl om deres skæbne.¹³⁷ Ifølge Rozokoki fremstår Geryon i denne læsning som en dumdristig kæmpe, der ikke kender sine begrænsninger og bliver overvundet af den kløgtige helt, hvilket Stesichoros næppe havde i sinde at skildre.¹³⁸ Tsitsibakou-Vasalos mener, at Geryon oprigtigt undrer sig over sin natur og at kampen mod Herakles er afgørende for at opklare sagen.¹³⁹ Tolkningsspørgsmål som dette bliver ikke enklere af, at store dele af fragmentets betydning må udledes af supplementer.¹⁴⁰

Theogonien efterlader ingen tvivl om Geryons natur. Her omtales han som *βροτῶν κάρτιστον πάντων*, “stærkest blandt alle dødelige”.¹⁴¹ Men Stesichoros er uenig med Hesiod om, at Geryon arver sin fars dødelighed. Ifølge fr. 15 er Geryon søn af *Χρυσάορος ἀθανάτοιο* (3-4) og har dermed to udødelige forældre. Det er som nævnt typisk Stesichoros at afvige fra traditionen, som det passer ham – såfremt der overhovedet findes en fast tradition om Khrysaors dødelighed og der ikke blot er tale om

133. Se Page 1973: 149ff.

134. Hes. *Th.* 277.

135. Page 1973: 150.

136. Barrett 2007: 26.

137. Hom. *II.* 1.88; 352; 416.

138. Rozokoki 2008: 68. Jf. Theokrits 11. *Idyl*, hvor Polyfemos, som er frygtindgydende i *Odysseen*, præsenteres som en latterlig figur; en hæsleg kæmpe forelsket i en smuk nymfe. Monstres afstikkende træk kan være en kilde til humor foruden skræk.

139. Tsitsibakou-Vasalos 1991: 253.

140. Se Curtis 2011: 118-19, som er skeptisk over for, at der overhovedet kan udledes en betydning af fr. 15.

141. Hes. *Th.* 979ff.

småvariationer mellem forskellige forfattere.¹⁴² Stesichoros tilføjer muligvis denne detalje for at øge mystikken og dramaet omkring Geryons prøvelser. Han er forfulgt af uheld og selv med to udødelige forældre er han skæbnebestemt til at dø.

Mens Geryon undrer sig over sin skæbne, er publikum imidlertid bevidst om den mytiske tradition. Fortællingens struktur afhænger af, at han *er* dødelig, eller i hvert fald kan slås ihjel.¹⁴³ Men en Geryon, der er ubevidst om sin natur, resulterer ikke nødvendigvis i en utilsigtet parodisk tone. Uvidenhed er ikke altid lig med hybris, og Geryon går ikke til grunde som straf for at have overvurderet sine egne evner og begrænsninger. Hans usikkerhed kan derimod være tragisk betonet og højne dramaet med et filosofisk strejf. Når han overvejer situationen og modigt vælger at kæmpe trods sin tvivl om, hvad skæbnen vil byde på, styrkes hans heroiske karakter.

Frisch anser en *ethos* som Geryons for at være et centralt aspekt af Homers menneskeskildringer: "En af de Egenskaber hos Manden, Homer sætter højest, er Modet, men det er ejendommeligt for Homer, at det i Almindelighed ikke er et romantisk Mod, der uden mindste Overlæg blot stormer løs, men ofte et overvejende Mod, der nok kender Frygten og Risikoen, men op derimod stiller Skammen (*αἰδώς*) og Menneskenes Vrede (*νέμεσις*) og Spot (*ὀνειδείη*), man vil paadrage sig."¹⁴⁴ Netop disse emner er i fokus gang på gang, når Homers helte står over for dødbringende farer. Først da kan en kriger virkelig bevise sit mod. Geryon er et monster med krigerformat og værdier, der er stærkt forbundet med den græske ånd i den episke tradition. Disse træk gør ham genkendelig for Stesichoros' publikum; de gør ham menneskelig.

Det er selvfølgelig vanskeligt at analysere *Geryoneis'* nuancer uden den komplette tekst. Men Geryons karakter taget i betragtning er det usandsynligt, at han overhovedet overvejer muligheden for at lade Herakles slippe væk med okserne – udødelig eller ej. Han vil hellere dø, mens han forsvarer sin ejendom, end gemme sig væk og kaste skam over sin *γένος* (23).¹⁴⁵ Så meget desto bedre, hvis han viser sig at være udø-

142. Barrett 2007: 30. Jf. Davies & Finglass 2014: 269-70, som supplerer κρατεροῦ Χρυσάορος ἀθανάτοιο [τε Καλλιρόας γενέλθα· til v. 3-4.

143. Se Barrett 2007: 28, som nævner muligheden for, at Stesichoros' Geryon har "contingent immortality".

144. Frisch 1944: 74.

145. Det er bemærkelsesværdigt, at Geryon ønsker at skåne en *γένος*, der består af andre og langt værre monstre, for skam. Paus. 10.17.5 nævner dog en tradition om, at han har en datter ved navn Erytheia, som senere får en søn med Hermes.

delig.¹⁴⁶ Han må konfrontere, hvad Eisenfeld kalder “the quintessentially mortal choice between glory and survival” – alt imens Herakles’ fremtidige apoteose er et kendt faktum for publikum.¹⁴⁷ Ved at udføre dette arbejde kommer han et skridt tættere på udødelighed, mens Geryon ved samme lejlighed mister sin chance for at opnå den. Den eksistentielle byrde ved et kort liv, og dermed publikums sympati, ligger ene og alene hos Geryon.

Når man læser Stesichoros’ fragment 15, er det næsten umuligt ikke at tænke på Sarpedons inspirerende tale til Glaukos i *Iliadens* 12. sang, vv. 322-28.¹⁴⁸ Ligesom Geryon er Sarpedon villig til at sætte livet på spil i kamp. Men den eksistentielle usikkerhed omkring udødelighed er ikke til stede her. Skæbneverbet μέλλοιμεν i Sarpedons tale står i optativ frem for indikativ og fortæller os, at det at blive ἀγήρω τ’ ἀθάνατω ikke er aktuelt for ham.¹⁴⁹ Sarpedon er ikke i tvivl om, hvad fremtiden har i vente, men er bevidst om sin dødelighed og gør den til sin motivation til at kæmpe. For ham er en ærefuld død på slagmarken det bedste udfald, eftersom udødelighed er forbeholdt guderne. En værdig kriger skal acceptere sit lod og kan nok drømme om evigt liv, men må aldrig tabe kendsgerningerne af syne. Det foreskriver det såkaldte heroiske kodeks – et uudtalt, men allestedsnærværende regelsæt for ærbar krigeradfærd i den homeriske verden, for hvilket Sarpedons tale er en *locus classicus*.¹⁵⁰ Stesichoros tilføjer en ny dimension til dilemmaet ved at lade udødelighed være en reel mulighed for Geryon, hvad den ikke er for Sarpedon.

Uanset hvordan man tolker Geryons bevidsthed om sin natur er emnet udødelighed en central del af hans karakter. Stesichoros indlemmer ham i en episk tradition for refleksion og beslutsomhed omkring skæbnen og den bedste livsvej. Selvom Geryon er et uhyre i krop og form, tænker og agerer han som et menneske, endda som en

146. Page 1973: 149-150.

147. Eisenfeld 2018: 85.

148. Forbindelsen blev først bemærket af Page 1973: 149ff. Jf. Kelly 2015: 42, som ser “no trigger for specific interaction with Sarpedon’s speech, since the best case (‘immortal and ageless’ in lines 8-9) depends on restoration, and the expression is anyway a formulaic expression frequently found in settings stressing the mortal/immortal contrast.”

149. Smyth 1956, § 2336.

150. Lowe 2000: 119.

helt.¹⁵¹ Hans metafysiske undren over livet og døden minder om Achilleus' retorik, når han i *Iliaden* reflekterer over sit lod i livet.¹⁵² Bør han rejse hjem og nyde et stille, men anonymt liv, som hans far Peleus havde ønsket for ham, eller blive i Troja og sikre sit udødelige ry? Achilleus vælger at blive og udleve sin skæbne, ligesom Geryon vælger at blive på gården og beskytte sin ejendom.

Også ligesom Achilleus har Geryon forbindelse til både den dødelige og udødelige verden, men eksisterer et sted midt imellem. Hans dobbelte natur påvirker hans psyke og værdier. Har det at lide skam den samme betydning, hvis han skal leve evigt? Er det bedst at kæmpe og risikere at dø eller lide ydmygelsen ved at lade kvægene blive stjålet? Og er forældrenes sorg det værd, hvis familien i sidste ende vinder ære? Stesichoros' Geryon befinder sig i det samme tankerum og eksistentielle drama som Achilleus. Normalt ville man snarere forvente aggression og vildskab fra et uhyre end en rationel og fattet tale. Men Stesichoros tegner gradvist et billede af en Geryon, som er langt mere mand end monster – og derved en Herakles, hvis handlinger i mindre og mindre grad kan retfærdiggøres.

Geryons dilemma spejler sig også i en anden homerisk helt, nemlig Hektor. I 22. sang bønfaller Priamos og Hekabe ham om ikke at tage kampen op mod den hævngerige Achilleus, men lige lidt hjælper deres bønner. Skammen over at have begået en strategisk fejltagelse tidligere driver Hektor til handling med en overbevisende tale.¹⁵³ Det er kendetegnende for *Iliadens* menneskelige tragedie, at ærkefjenderne Hektor og Achilleus står over for de selv samme dilemmaer om, hvordan man bedst agerer som mand og kriger. Alle Homers dødelige helte må følge de samme eksistentielle og kulturelle spilleregler, uanset tilhørsforhold. På den trojanske slagmark er der ingen monstre, kun pligt, ære og skæbnelod. Geryons retorik minder så meget om Hektors, at man nemt glemmer hans monstrøse fysik og sidestiller ham med Homers krigere. En væsentlig forskel er, at Achilleus har en personlig hævntørst mod Hektor, som dræbte Patroklos; Hektor har ingen chance for at overgive sig. Geryon er derimod ikke Herakles' mål, men en forhindring for hans egentlige opgave. Han kan i princippet vælge at

151. Jf. Curtis 2011: 118-119, som ikke mener, fragmentet giver nok tekstuel begrundelse til at konkludere, at Geryon har et "noble heart". Finglass mener dog, at Curtis' kommentar er præget af "hyper-skepticism", jf. Finglass 2021: 137.

152. Hom. *Il.* 9.410-16.

153. Hom. *Il.* 99-111.

lade Herakles slippe væk med de stjålne okser uden at lide overlast – men han nægter at leve med skammen.

Stesichoros fortsætter med at bygge op til det endelige opgør ved at introducere endnu en karakter, der advarer Geryon mod at gøre noget forhastet. I en af de mest centrale passager i *Geryoneis*, fr. 16 og 17, forsøger en kvinde, sandsynligvis Kallirrhoe, at tale ham fra at kæmpe. Her benytter Stesichoros en af de mest pathosfyldte troper: en forælders frygt for at miste sit barn i krig. Den tragiske kontrast mellem den bekymrede mor, hvis bøn i sidste ende er forgæves, og hendes dødsdømte søn giver stærke iliadiske genklange. Klagesangen er et feminint betonet ritual i eposdigtningen. Stesichoros låner temaet og lader Kallirrhoe spille rollen som sørgende heltemoder. Hun bliver en *mater dolorosa*¹⁵⁴ og skrives ind i samme tradition som Thetis og Hekabe.

Fr 16 F P. Oxy. 2617 fr. 19 (col. VI)

πεφ[υ — υ —
ο α [.. πε]φύλαγμε[ν υ — υ —
πεν ἰ[δοῖσ]α τέ νισόμ[ενον υ —
“νίκα[υ] κράτος [υ — —
στυγε[ρ — υ — υ — υ —
γματε . υ λευκ[— υ — —
π]είθεο τέκνον[— υ — υ —
σα γ . [υ — —
κατα[— υ — υ — υ αἰ-
γιοχο[υ —
μεγα[— υ — υ — υ —
θήσε[ι υ — υ — υ —
οὐκε[υ — υ — υ —

154. Se Xanthou 2015; Fantham 2004.

θανατ[— — — — —
 ἀλλ' ὑπ[— — — — —
 .αντ[— — — — —
 ασαπ[— — — — —
 δ[— — — — —¹⁵⁵

...
 ... på vagt ...
 ... hun så, at han var på vej ...
 "... sejr ... magt...
 forfærdeligt
 ...
 Adlyd, min søn
 ...
 ... Ai-
 gisbæreren ...
 ...
 ... vil lægge ...
 ... nej...
 død ...
 men ...
 ...
 ...
 hånd ...

155. 2 Lobel 3 Barrett super ωισ scr. εἰ et Σ οὔ (τως) ἥν ἐπι[4 νικα[ς τι Barrett 5 Barrett 7 π]εῖθεο Π2 9
 Lobel 10 Σ]γεργ 12 θήσε[ι Cassio (suppl. Lobel): θησε[Π, Σ 13 οὐκέ[τι Spelman 16 κ?

Fr. 16 stammer sandsynligvis fra samme scene, hvis ikke samme tale som fr. 17, hvis taler med sikkerhed er Geryons mor. Ingen anden karakter ville bønfalde ham med en sådan retorik, og *παθοῖσα* (3) bekræfter, at taleren er en kvinde.¹⁶¹

]μ.

.[

⋈ — ∪] ἑγὼν [μελέ]α καὶ ἀλασ-
τοτόκος κ]αὶ ἄλ[ασ]τα παθοῖσα
— ⋈ Γ]αρνύνα γωναζόμα[ι,
αἴ ποκ' ἐμ]όν τιν μαζ[όν] ἐ[πέσχ ⋈
— ⋈ — ∪]ωμον γ[— ∪ —
∪ — —]

161. Se bilag 3, hvor Kallirrhoe er afbildet i sorg over Geryons død. Robertson 1969: 217.

— ω — ω] φίλαι γανυθ[ε ω
 — ω —]ροσύναις

ω — ω —]δεα πέπλ[ον
].[..]κλυ...[
 ω — ω — ω]ρευγων.
 ω — ω — ω —] γονελ[—¹⁶²

... Jeg elendige, ulykkelige mor til
 det barn, jeg bar, ulykkelig i mine lidelser
 ... jeg beder dig, Geryon,
 Hvis jeg nogensinde gav dig bryst
 ...
 ved din kære ... glæde dig
 ved ...
 ... kjolen ...
 ...

Fragmentet byder på en *hapax legomenon* i form af ἀλαστοτόκος (17.2-3), som beskriver lidelsen ved at have et barn, der er dømt til en tragisk skæbne.¹⁶³ Der males et billede af Geryon som spæd, der bliver ammet af sin mor, et ømt og sympatisk motiv. Monsteret er ikke frygtet og hadet, men næret og elsket. Den groteske fysik, han må have haft som barn, er underordnet, og Stesichoros henviser ikke til den. I Geryons sidste øjeblikke og i Kallirrhoes moderlige retorik er han ligesom ethvert andet barn. Det ser ud til, at hun bønfalder ham om at lade Herakles fare og fortsat kunne glæde

162. 2 Barrett ἀλὰ 3 init. Barrett, cett. Lobel ἀλ 4 Lobel 5 init. Barrett, cett. Lobel τὴν ἐ]πέσχεθον Page: ἐ]πέσχον Barrett 8 Lobel παρὰ πατρὶ] Barrett νὺ 9 εὐφ] Barrett 10 Page, θυώ Barrett 12 ων'

163. Xanthou 2015: 42.

sig over noget i v. 9. Barrett foreslår ἐὺφ]ροσύναις, glæde ved mad og munterhed – det modsatte af krig og lidelse.¹⁶⁴

Talen minder om Thetis' klagesang over Achilleus i *Iliaden*.¹⁶⁵ Her har Thetis en lignende *hapax legomenon* om smertelig moderkærlighed, δυσσαριστοτόκει (“[jeg] ulykkelige mor til et ædelt barn,” 18.54). Thetis og Kallirrhoe er begge vandgudinder med overnaturligt afkom, der bliver dræbt ung i kamp. Begge mødre har en intuitiv fornemmelse af den undergang, der venter sønnen. Ordvalget viser dog en grundlæggende forskel på de to; Thetis priser Achilleus' ἀριστεία, hvilket Kallirrhoe næppe kan gøre med sin monstersøn.

I v. 10-11 sker der noget med Kallirrhoes kjole, af Barrett suppleret som θυώ/ῥεα πέπλ[ον] (“duftende kjole”). Det kunne pege på, at hun løsner spændet og blotter brysterne for at tilføre en fysisk dimension til bønnen og forstærke sit budskab.¹⁶⁶ Hvis det er tilfældet, styrkes den i forvejen slående forbindelse med Hekabes bøn til Hektor i *Iliadens* 22. sang, vv. 79-89. Den desperate mor blotter dramatisk brystet, en fremførelse af sårbarhed i en voldspræget situation. Dette motiv er ikke brugt ofte af de overleverede arkaiske forfattere, men bliver populært i den senere tragediedigtning.¹⁶⁷ Også her har handlingen til formål at fremkalde medlidenhed. For eksempel i Euripides' *Phoinissai*, hvor Antigone beretter, at Iokaste blottede sit bryst for Polyneikes og Eteokles for at minde dem om sin moderkærlighed og tale dem fra at bekrige hinanden.¹⁶⁸

Hekabe minder Hektor om den intime handling, som nærer det liv, han nu har tænkt sig at smide væk. Hvis Kallirrhoe gør det samme for Geryon, styrker det publikums indtryk af deres nære relation. Der findes andre tilfælde, hvor forældre til monstre bliver vrede over at se deres børn skadet; f.eks. når Odysseus vækker Poseidons vrede ved at blænde Polyfemos.¹⁶⁹ Men her bringer Stesichoros fortællingen ned på et menneskeligt niveau. Kallirrhoe taler ikke om at tage blodhævn eller overdynge verden med sne, hvis Geryon dør; hun vil bare savne ham. Billedet af et barn som et ungt planteskud går igen i både Thetis' og Hekabes klagesange (ἔρνος, 18.56; θάλος, 22.87). Også

164. Se Aesch. PV 537.

165. Hom. *Il.* 18.54-60.

166. Barrett 2007: 16-17.

167. Særligt hos Euripides. Kelly 2015: 38.

168. Eur. *Phoi.* 1568-1580. Se også Eur. *Or.* 527, 840; *Andr.* 629; *El.* 1206.

169. Hom. *Od.* 13.341.

Geryon vil blive sammenlignet med en plante i en af *Geryoneis*' mest rammende pas-sager (fr. 19 F, se nedenfor), med samme konnotation af frisk ungdomskraft, der slukkes før tid.

Fr. 18 F indikerer, at *Geryoneis* i sin komplette form indeholdt en scene, hvor guderne samles og reagerer på hændelserne.

Fr. 18 F P. Oxy. 2617 fr. 3 (col. VIII)

— ∞ — ∞ μ]ιμνε παραὶ Δία
παμ[βασιλῆα ∞ —.

∞ — γλαυκ]ῶπις Ἀθήνα
∞ — ∞ —]ς ποτὶ δὲ κρατερό-
φρονα πάτρω' ἰ]πποκέλευθον.
“∞ — ∞ —]ς μεμναμένος α[
∞ — —]
∞ — ∞ Γαρυ]όναν θ[αν]άτου¹⁷⁰

... blev ved Zeus' side,
eneherskeren ...

... Athene med gråfunklende øjne ...
... til sin onkel,
hestestyreren med trodsigt sind
“... husk på ...
...
... Geryons død ...

170. 1 Lobel οὐ γὰρ τις ἔμ] nos post Barrett δία 2 Page 3 Lobel 4 φάτ'] Page, tum ἐϋφραδέω]s Barrett ὅν 5 πάτρω' Page, cett. Lobel 8 Lobel μὴ βούλεο Barrett.

Selv uden den videre kontekst står det klart, at Stesichoros her introducerer et guddommeligt perspektiv. Fortællingen højnes et niveau, idet Athene og – sandsynligvis – Poseidon¹⁷¹ diskuterer Geryons skæbne. Γαρῶνάων θ[αυ]άτου (8) ved Herakles' hånd er efter alt at dømme en kendsgerning. Skal guderne blande sig? Athene er illustreret på vasemalerier af Geryon-episoden, som meget vel kan være inspireret af *Geryoneis*.¹⁷² Hendes tilstedeværelse er ikke overraskende; hun er kendt for at bistå helte på deres eventyr, blandt andre Herakles.¹⁷³ Poseidon er Geryons bedstefar og højst sandsynligt på hans side, hvis der er tale om uenighed mellem de to guder – hvilket der er i *Odysseen* 1.45ff., hvor Athene klager over Poseidons harme over Odysseus, og sandsynligvis også her. Man kan også drage en parallel til gudernes samling, hvor olymperne diskuterer Hektors skæbne inden hans afgørende kamp med Achilleus.¹⁷⁴ Her afgør Zeus, at de skal blande sig udenom og lade skæbnen ske fyldest. Athene slutter sig imidlertid til kampen, hvad hun tilsyneladende ikke gør i *Geryoneis*. Hvis hun som Herakles' beskytter udfordrer Poseidons ønske om at redde Geryon og forhindre hans død, som Barrett foreslår (μη βούλεο),¹⁷⁵ får hun sin vilje. Men kun fordi Geryons død er forudbestemt, ikke via aktiv indgriben.

Scenen underbygger et tema, der introduceres af Kallirrhoe i fr. 16 og 17: skæbnen og de guddommelige magters konstante tilstedeværelse i fortællingen. I fr. 19 F. er det Geryons tur til at møde sin skæbne. Den måske mest berømte reference til den homeriske verden i *Geryoneis* indfinder sig her, og ligeså gør højdepunktet for Geryons heroiske pathos. I kampens klimaks skyder Herakles Geryon i hovedet, og monsteret sammenlignes med en falden valmue. Stesichoros skildrer det voldelige øjeblik med en eksemplarisk homerisk lignelse, der fremhæver Herakles' brutale adfærd over for den sagesløse Geryon.

Fr. 19 F P. Oxy. 2617 fr. 1 + 4 + 5 (coll. XI-XII)

171. Epitetet ἵπποκέλευθος er ellers kun brugt om Patroklos (Hom. *Il.* 16.126, 584, 839), men Poseidons forbindelse til heste og relation til Geryon er veletableret.

172. Se bilag 1.

173. Hes. *Sc.* 325ff.

174. Hom. *Il.* 22-165ff.

175. Barrett 2007: 17.

]ν̣. [
 ̣̣ — ̣̣]ναντ[̣̣ — —
 ̣̣ — ̣̣]αν δο̣̣ι̣̣ω̣̣. [̣̣ —
 ̣̣ — —]
 ̣̣ — ̣̣ —]τα νό̣̣ι̣̣ω̣̣ δι̣̣ε̣̣λε̣̣ξ[
 ̣̣ — ̣̣ —]ν̣.
 ̣̣ — ̣̣ —]πολὺν κέρ̣̣δι̣̣ον̣̣ εἶ̣̣ν
 ̣̣ — ̣̣]ον̣̣τα λάρ̣̣θ̣̣ραι̣̣ πολ̣̣ε̣̣με̣̣[ἶ̣̣ν

̣̣ — ̣̣ — ̣̣]κρα̣̣ται̣̣ω̣̣ι̣̣.
 ̣̣ — εὐ̣̣ρ̣̣]ὰ̣̣ξ̣̣ κα̣̣τε̣̣φ̣̣ρά̣̣ξ̣̣ε̣̣τ̣̣[ό̣̣] οἱ̣̣
 ̣̣ — ̣̣ π̣̣ι̣̣]κρὸν ὄ̣̣λε̣̣θ̣̣ρον̣̣.
 ̣̣ — ̣̣ — ἔ̣̣]χε̣̣ν ἀ̣̣σ̣̣πί̣̣δα̣̣ πρὸ̣̣ς[
 θ' ̣̣ — —]ε̣̣το̣̣. τοῦ̣̣ δ' ἀ̣̣πὸ̣̣ κρα̣̣-
 τὸ̣̣ς (̣̣) — ̣̣ —]
 ̣̣ — ̣̣ ἰ̣̣π̣̣]πό̣̣κο̣̣μος̣̣ τρυ̣̣φά̣̣λει'.
 ̣̣ — ̣̣ — ̣̣] ἐ̣̣πὶ̣̣ ζα̣̣πέ̣̣δ̣̣ω̣̣ι̣̣.

—]ν̣ με̣̣ν̣ [̣̣ —] ρ̣̣ον̣̣ε̣̣ς̣̣ ὠ̣̣κυ̣̣πε̣̣τα[
 ̣̣ — ̣̣ — ̣̣] ν̣ ἐ̣̣χο̣̣ί̣̣σαι̣̣
 — ̣̣ —] ἐ̣̣π̣̣[̣̣] ἀ̣̣ξ̣̣αν̣̣ ἐ̣̣π̣̣[ἰ̣̣] χ̣̣θ̣̣ό̣̣να̣̣.
 — ̣̣ —]α̣̣π̣̣ε̣̣ η̣̣ κε̣̣φα̣̣λὰ̣̣ χα̣̣ρ[̣̣
 — ̣̣ — ̣̣]ω̣̣σ̣̣ω̣̣σα̣̣. [̣̣] ε̣̣... [

̣̣ — ̣̣ — ̣̣]ων̣̣ σ̣̣τυ̣̣γε̣̣[ρ̣̣]οῦ̣̣
 θ̣̣αν̣̣ά̣̣τοι̣̣]ο̣̣ τ̣̣έ̣̣[λος̣̣
 κ̣̣ε̣̣φ̣̣[α̣̣λ̣̣]ᾱ̣̣ι̣̣ π̣̣έ̣̣ρι̣̣ [— ̣̣] ἔ̣̣χ̣̣ων̣̣, πε̣̣φο̣̣ρυ-

γ]μένος αἵματι — ω —]ι τε χολαί,

ὀλεσάνορος αἰολοδε[ίρ]ου
ὀδύναισιν Ἰδρας· σιγαῖ δ' ὅ γ' ἐπι-
κλοπάδαν ἐνέρεισε μετώπῳ·
διὰ δ' ἔσχισε σάρκα [καὶ] ὁ[στ]έα daί-
μονος αἶσαι·
διὰ δ' ἀντικρὺ σθέθεν οἱ[σ]τὸς ἐπ' ἀ-
κροτάταν κορυφάν,
ἐμῖαινε δ' ἄρ' αἵματι πορφ[υρέ]ωι
θώρακά τε καὶ βροτόεντ[α] μέλα.
ἀπέκλινε δ' ἄρ' αὐχένα Γαρ[ύ]ονας
ἐπικάρσιον, ὥς ὅκα μ[ά]κω[ν]
ἄτε καταισχύνουσ' ἀπαλὸν [δέμας
αἶψ' ἀπὸ φύλλα βαλοῖσα ν[ύ] — ω

...

...

... to ...

... i tankerne vurderede han¹⁷⁶

...

... at det var meget bedre ...

... at kæmpe med list ...

... mægtig...

... til siden udtænkte han for ham ...

... bitter ødelæggelse ...

... han holdt skjoldet op foran ...

176. Dvs. Herakles.

...

... fra hans hoved ...

...

... hjelmen med hestehårsbusk ...

... på jorden.

... hurtigt flyvende ...

... holdt ... til jorden.

... hovedet ...

... øret ...

... dødens

... hadefulde undergang

... om hovedet ... har ... besudlet

med blod og galde,

med ødelæggeren, den broghalsede hydras

lidelser. I stilhed borede den sig tavst

ind i hans pande.

Den skar gennem kød og knogler

med en guds vilje.

Og direkte gennem issen på hans hoved

fløj pilen

og besudlede hans brynje og blødende lemmer

med fossende blod.

Geryon bukkede hovedet

som en valmue,

der skæmmer sin bløde krop

og pludselig taber sine blade ...

I dette fragment viser Herakles sig fra sin strategiske side, da han i bedste Odysseus-stil planlægger sin taktik på afstand og vælger at gribe kampen an med list (λάθραι πολέμειν, 8). Stesichoros fremhæver Herakles' snedighed ved at lade ham holde sig skjult og overveje sagen først. Geryon er altså uvidende om, at hans ædle beslutning om at udfordre Herakles om et øjeblik vil blive fuldstændig underkendt. Det lille fragment 20 F indikerer, at Herakles også har sin berømte kølle (ρόπαλον) med og kunne have valgt at bruge den. Men for at udføre sit bagholdsangreb mod Geryon bruger han sin bue og pil, et afstandsvåben. Han betragter altså Geryon som en værdig fjende, der vil være for besværlig at dræbe i tvekamp uden først at svække ham.

Nogen holder et skjold oppe (ἀσπίδα, 19.12) foran noget andet (nok brystet¹⁷⁷). Det er sandsynligvis Geryon, der ofte afbildes i fuld hoplitudrustning med et eller flere skjold.¹⁷⁸ Så indtræffer det afgørende øjeblik, som med Eisenfelds ord kommer i “strobe-like flashes” takket være tekstens opbrudte tilstand.¹⁷⁹ Herakles skyder Geryons hjelm af, måske med en pil eller ved at kaste en sten, og svækker hans forsvar.¹⁸⁰ En forgiftet pil finder sit mål i en af Geryons pander, og hans hoved bukker sig ὡς ὄκα μ[ά]κω[ν] (38). Ordet κορυφή (34), der også kan henvise til en bjergtop, fremhæver Geryons vældige størrelse.¹⁸¹

Stesichoros viser Geryons monstrøse træk ved at lade blomsterbladene, φύλλα (40), stå i flertal. Man kan forestille sig hans hoveder og mange lemmer overlappe hinanden som valmuens blade, når de tre kroppe står samlet. De resterende to kroppe bliver formentlig stående og ligner valmuens “stilk”. I lignelsen falder bladene pludseligt (αἶψα, 40) og tilsyneladende uden modstand. Betydningen af αἶψα kan også være, at Geryon dør ung og at “blomsten” af hans ungdom falder tragisk tidligt. Den visner ikke, men dør før tid.

177. Jf. Hom. *Il.* 20.162-63, 22.313.

178. Et skjold indgår normalt ikke i Herakles' ikoniske kampdragt. Se bilag 1, 2 og 3.

179. Eisenfeld 2018: 88.

180. Endnu et homerisk betonet øjeblik, da Apollon gør det samme ved Patroklos kort før hans død i *Il.* 16.793-96. Se Eisenfeld 2018: 89 for en analyse af Herakles som en symbolsk gud.

181. Hom. *Il.* 2.456; *Od.* 9.121.

Geryons tre kroppe giver anledning til tre forskellige kampfaser, hvor Herakles meget vel kan have brugt forskellige teknikker og våben.¹⁸² Men fragment 19 kredser sprogligt om det indledende angreb. Stesichoros fokuserer på de blodige detaljer, når pilen penetrerer Geryons kranium: διὰ δ' ἔσχισε σάρκα [καὶ] ὁ[στ]έα δαίμονος αἷσαι (29-30). Pilen er dyppet med hydraens giftige galde, poetisk beskrevet som dens lidelser (ὀδύναισιν, 27, der står i apposition til χολαί, 25). Giften er temmelig overflødig. En almindelig pil i hovedet ville have dræbt lige så hurtigt. Men Stesichoros fravælger det enkle sprog og beskriver Herakles' skud med hvad Page kalder "almost Pindaric boldness".¹⁸³ Med referencen til Herakles' andet arbejde – som endda også drejede sig om et monster med mange hoveder¹⁸⁴ – husker vi hydraens lidelser og bliver gjort opmærksomme på, at Geryon nu vil lide på samme måde.

Det er vanskeligt, hvis ikke umuligt, at karakterisere Stesichoros' Herakles ud fra de tilgængelige fragmenter af *Geryoneis*. Men hans strategi i den klimaktiske kamp vidner om en knap så heroisk skildring. Han møder ikke sin fjende ansigt til ansigt, men jager Geryon som vildt. Hos Homer er bue og pil desuden ikke forbundet med de tapreste krigere, i hvert fald ikke sammenlignet med sværd og spyd.¹⁸⁵ Diomedes håner ὁ τοξότης Paris for at vælge bueskydning frem for det mere noble spyd.¹⁸⁶ I Euripides' *Herakles* bliver Herakles selv kritiseret af tyrannen Lykos for sin brug af κάκιστον ὄπλον ("kujonens våben"¹⁸⁷) frem for spydet. Lykos er vel at mærke en usympatisk karakter og Herakles er langt fra en kujon. Men valget af bue og pil frem for en direkte konfrontation er ganske vidst taktisk beregnende, især hvis Geryon ingen chance har for at forudse angrebet.

En sortfigurs-lekythos dateret fra 500-tallet understøtter denne tolkning ved at lade Herakles angribe fra bag en sten.¹⁸⁸ Afspejler denne fremstilling *Geryoneis* og kan afsløre tabte detaljer fra digtets tekst? Som nævnt kan vasemalerier ikke nødvendigvis antages for at være nøjagtigt illustrerede versioner af specifikke værker. De følger

182. Jf. *Il.* 4.517-31, hvor to krigere bliver dræbt med sværd efter først at være blevet svækket med flyvende missiler.

183. Page 1973: 152.

184. Apollod. *Bibl.* 2.5.2.

185. Finglass 2021: 141.

186. Hom. *Il.* 11.389-95.

187. Eur. *Her.* 161.

188. Se bilag 4.

strømninger og traditioner, men må også tolkes inden for deres egne kunstneriske rammer og konventioner.¹⁸⁹ Vasemalere bearbejder og fortolker motiver. At Orthos og Eurytion ligger døde for foden af Herakles og Geryon på mange afbildninger betyder ikke, at kunstneren har fulgt en version af myten, hvor de alle bliver dræbt på samme tid og sted.¹⁹⁰ Et fysisk begrænset format kræver ofte et komprimeret motiv. Sikkert er det dog, at de mange variationer af kampen, der er illustreret på vaser, afspejler en interesse i mytens dybder i senarkaisk og klassisk tid. Forskellige aspekter af kampen fremhæver samtidig forskellige aspekter af Herakles' og Geryons roller og viser, at den på overfladen simple myte har vakt spænding for det antikke publikum.¹⁹¹ *Geryoneis* må have bidraget hertil i nogen grad, selvom man kun kan spekulere på rækkefølgen af inspirationer, traditioner og tendenser.

Herakles er mest berømt for sin styrke, men hans snilde og taktiske sans er også tilbagevendende træk i mytologien. Gang på gang overvinder han fjender ved at tænke sig til en klog løsning. Geryon får samme behandling som de farlige monstre, Herakles tidligere har været oppe imod. Han er en forhindring, der skal skaffes af vejen så hurtigt og effektivt som muligt. Men den taktiske vinkel kastes i et mere udspekuleret lys hos Stesichoros. Her møder vi jo en ganske anden type monster, som ikke alene har menneskelig intelligens, familie og et æreskodeks, men som ikke udgør en trussel for lokal-samfundet som mange af Herakles' andre modstandere. Hans kvæg har et usædvanligt udseende, men er fredelige; det er i modsætning til de menneskeædende heste, Herakles som sit ottende arbejde skulle stjæle fra kong Diomedes.¹⁹² Geryon er heller ikke sendt af guderne for at udslette Herakles personligt, som hydraen og den nemeiske løve. Der er altså ikke tale om selvforsvar.¹⁹³ Geryons død forekommer mere og mere unødvendig.

Om Stesichoros har brugt homerisk formsprog til at beskrive resten af kampen er umuligt at vide. Men ud fra de læsbare linjer forekommer scenen lige så pathosfyldt og alvorligt behandlet, som hvis Geryon var en falden kriger på Trojas slagmark og dette var hans sidste øjeblik. Han bliver bekendt med sin dødelighed *δαίμονος αἴσαι* (30),

189. Jf. Curtis 2011: 10.

190. Se f.eks. bilag 2 og 3.

191. Lu Hsu 2022: 64-65.

192. Apollod. *Bibl.* 2.5.8.

193. Hes. *Th.* 313-15, 328-29.

efter hverken Menoites eller Kallirrhoe kunne tale ham fra det. Fr. 18 indikerer, at guderne følger med; er der en bestemt *δαίμων*, som fører Herakles' pil med henblik på hans sejr? Det vides ikke. Men det står klart, at Geryons død er skæbnens vilje.

Fr. 19 har en slående lighed med den trojanske prins Gorgythions død i *Iliadens* 8. sang, som den universelt sammenlignes med.¹⁹⁴ Gorgythion er en af Homers mindre kendte bipersoner, og hans død forekommer i en mindre central del af digtet. Er der tale om en bevidst intertekstuel reference, viser Stesichoros sit nære kendskab til inspirationskilden ved at vælge så lille en scene som inspiration til (hvad der formentlig har været) *Geryoneis'* store klimaks. Geryon sidestilles endnu en gang her med den trojanske side af kamplinjen, altså de ædle "andre". Tekstuelt har de to afsnit kun ordet *μήκων*, valmue (og *δέμας*, krop, såfremt det er korrekt suppleret i 19.39) til fælles. Alligevel står deres betydning og anledning i klar dialog med hinanden. Begge har at gøre med blomstersymbolik, et semantisk område som hos Homer kredser om ungdom, skønhed og livskraft. Idomeneus bruger metaforen til at rose Aineas, der er i blomsten af sin ungdom,¹⁹⁵ og da Athene vil gøre den skibbrudte Odysseus klar til at møde prinsesse Nausikaa, får hun hans hår til at krølle "som hyacintblomsten".¹⁹⁶ Floralt billedsprog kan også henvise til den dødelige krops flygtighed, skrøbelighed og hurtige forfald.¹⁹⁷ Glaukos beskriver generationer som blade, der fyger i vinden og spredes tilfældigt.¹⁹⁸ Planter og mennesker – og nogle monstre – er skæbnebestemte til at dø, når tiden er inde.

Valmuen er ikke kun en smuk og skrøbelig blomst, men er i sig selv associeret med døden, også for i hvert fald en del antikke modtagere. Den er kilden til opium, hvis narkotiske virkning har været kendt siden antikken. Den antikke botaniker Theophrast skriver, at valmuefrø blandet med skarntyde kan frembringe en dødelig gift.¹⁹⁹ I dag er blomsten i en række lande blevet et mindesymbol for faldne soldater, særligt i forbindelse med Første Verdenskrig, den såkaldte *remembrance poppy*.²⁰⁰ Dens højrøde farve fører tankerne hen på spildt blod, særligt når de vokser vildt. Theophrast bemærker des-

194. Hom. *Il.* 330ff. Se Kelly 2015: 36.

195. Ibid. 13.484.

196. Hom. *Od.* 6.229-231.

197. Se Brockliss 2019.

198. Hom. *Il.* 6-146.

199. Theophr. *Hist. Pl.* 9.16.7-8.

200. McCrae, J. & Macphail, A. *In Flanders Fields and other poems* (G.P. Putnam's Sons, 1919).

uden, at valmuen er en særdeles produktiv blomst, der vokser rigt og godt i den græske natur.²⁰¹ Ligesom i Geryons tilfælde visner Gorgythions valmue ikke, men falder under vægten af sine egne frø og den livgivende regn; selve frugtbarheden tynger den. Blomsten går til grunde, men bliver en del af en livscyklus, der fornyes igen til næste forår. På samme måde falder Gorgythion i sin bedste og mest frugtbare alder. I modsætning til Herakles' overlagte drab på Geryon er hans død så tilfældig, som det kan lade sig gøre på en slagmark; Teukros sigter egentlig efter Hektor, men rammer forbi.

Her ender lighederne mellem mennesket og blomsten dog. For hvor valmuen kan genopstå i den blomstrende, fredsommelige have, ligger Gorgythion død på en blodig slagmark under en altødelæggende krig. Han præsenteres med sine forældre som sin primære identitetsmarkør. Han er produktet af deres frugtbarhed, men kan aldrig selv sprede sine frø og føre slægten videre, som forældrene må have ønsket for ham. I stedet afskæres han brat fra livet. Som Silk beskriver, udledes lignelsens relevans "from the unlikeness as much as from the likeness" mellem manden og valmuen.²⁰² Blomstens vedvarende fertilitet og livskraft står i skarp kontrast med dødens endelighed og gør billedet af den faldne Gorgythion rammende og sympatisk.

Geryons valmue lider en anderledes skæbne end Gorgythions, da den ikke kun dør, men taber alle sine blade og spolerer sin *ἀπαλὸν δέμας* ("bløde krop", 39). Homer beskriver ikke som sådan sin valmues udseende, men Stesichoros forstærker billedets effekt ved at digte videre og karakterisere blomsten yderligere. Som nævnt indledningsvist må monstrøsitet ikke forveksles med grimhed i den græske mytologiske tradition. Stesichoros indikerer på intet tidspunkt, at Geryon er specielt hæslig eller brutal at se på. Men hans udseende er afgjort så abnormt, at adjektivet *ἀπαλός* er et overraskende valg til en direkte sammenligning med hans tredobbelte krop. Ordet indikerer finhed, skrøbelighed og dødelighed, et blødt og gennemtrængeligt legeme. Hos Homer optræder det mest i forbindelse med menneskekroppe.²⁰³ Sapfo bruger det om den dejlige pige Gyrinno.²⁰⁴

201. Theophr. *Caus. Pl.* 4.15.2.

202. Silk 1974: 5.

203. Om Paris' bløde hage, der klemmes af hjelmens rem (*Il.* 3.371), om grædende kvinders ømme kinder (*Il.* 18.123) og om Antinoos' bløde hals, idet den gennembøres af Odysseus' pil (*Od.* 22.16).

204. Sapfo fr. 82a, Lobel-Page.

Geryons monstrøse krop bliver menneskeliggjort. Hans bløde, sårbare kød står i kontrast til Herakles' hårde missil. Verbet *κατασχύνω* ("skæmmer, gør vanære", 39) indikerer ligeledes et tab af værdighed i dødsøjeblikket, hvilket Geryon netop frygtede i fr. 15. Så meget desto mere for at højne scenens pathos. Geryon bliver i Stesichoros' ord som en lille blomst, der taber bladene og ødelægger sin skønhed – en uventet konklusion for et trehovedet uhyre, som de færreste nok havde tænkt på som smuk og skrøbelig.

Det fredfyldte billede er særligt forbløffende i sin kontrast med den blodige beskrivelse af vold og død umiddelbart inden.²⁰⁵ Et skud med bue og pil er typisk hurtigt ovre, men Stesichoros dvæler ved øjeblikket i en ubehageligt lang og intens strækning og beskriver de grafiske detaljer med et overflod af blod. Valmuelignelsen afgør spørgsmålet om Geryons mortalitet og understreger samtidig hans kropslige menneskelighed. Stesichoros benytter et uventet forlæg fra *Iliaden* til at male sit eget billede og fortsat overraske sit publikum.²⁰⁶

At Stesichoros giver Geryon heroisk retorik og en død, der vækker genklange fra Homers slagmark, er unikt for *Geryoneis* og dens karakterisering af uhyret. Han bruger gentagne gange trojanske elementer fra *Iliaden* til at repræsentere Geryons prøvelser. Også Gorgythion er trojaner, en udlænding som Geryon. Men han prydes med en positiv epitete (*ἀμύμονα*, 332) og karakteriseres som en af Priamos' gode sønner. Homer er generelt forbilledlig i sin fremstilling af fjenden som sympatisk, men trojanerne ligner trods alt grækerne fysisk og er nemme at holde både med og af. Stesichoros går skridtet videre i at skildre anderledeshed i et genkendeligt lys.

Hermed bliver Herakles' brutalitet sat i relief. Den voldelige handling, som kunne retfærdiggøres i Hesiods fortælling om vilde kaosmagter, der skal tæmmes for at verdensordenen kan genoprettes, forekommer hos Stesichoros uberettiget og ondsindet. Her er ingen fjendtlige kræfter at overvinde. Geryon er allerede civiliseret, da han bliver dræbt. Herakles udfører sin opgave; men han vinder sin guddommelighed på trods af den overflødige vold, ikke på grund af den.

205. Maingon 1980: 107.

206. Jf. Page 1973: 153, som kalder sammenligningen "one of the farthest-fetched".

3. Herakles og heltemyten

Som nævnt ovenfor er der meget få spor at finde af Herakles' karakterisering i *Geryoneis*-fragmenterne. De tilgængelige brudstykker indeholder flere referencer til hans heltegerninger end til hans person og danner et billede af en karakter, der er defineret ved sine voldelige handlinger. Man kan forsigtigt udpege fr. 22, som indikerer, at Herakles' møde med den civiliserede kentaur Pholos i en eller anden udstrækning var en del af digtet. Fragmentet er citeret i en passage af *Deipnosophistai*, hvor terminologien bag forskellige drikkebægere diskuteres.

Fr. 22 F Athen. 11.499ab (III 100.21-5 Kaibel)

Στησίχορος δὲ τὸ παρὰ Φόλῳ τῷ Κενταύρῳ ποτήριον σκύφιον δέπας καλεῖ ἐν
ἴσῳ τῷ σκυφοειδές· λέγει δ' ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους

σκύφιον δὲ λαβὼν δέπας ἔμμετρον ὥς
τριλάγυνον
πὶ' ἐπισχόμενος, τό ῥά οἱ παρέθη-
κε Φόλος κεράσας

Og Stesichoros kalder kentauren Pholos' bæger σκύφειον som et synonym for σκυφοειδές; og om Herakles siger han:

Og han tog sit bæger, som kunne indeholde tre
flasker,
holdt det op og drak hvad Pholos havde blandet
og serveret for ham ...

Athenaios bekræfter i samme afsnit, at episoden er ἐν Γηρυονηίδι Στησιχόρου ("med i Stesichoros' *Geryoneis*"). Man kan kun gisne om hvornår og i hvilken kontekst, den optræder. Betyder dens inklusion, at det komplette narrativ strakte sig ud over Geryons

død og fulgte Herakles på hans videre færd? Senere fortællinger placerer myten sammen med Herakles' fjerde arbejde, jagten på det erymanthiske vildsvin.²⁰⁷ På vejen møder han Pholos, som beværter ham med masser af vin. Dens liflige duft tiltrækker andre kentaure, som Herakles må afværge med sine giftpile, hvilket resulterer i både Kheirons og Pholos' død. Episoden finder altså traditionelt sted længe før Herakles' møde med Geryon. Medmindre Stesichoros har ændret mytens kronologi er der sandsynligvis tale om en reference og ikke et pludseligt skift til Herakles som hovedperson efter Geryons død.²⁰⁸ Giftpilene er det centrale våben i begge episoder. Ligesom fr. 19 henviser til kampen mod hydraen, henviser fr. 22 muligvis til Pholos' død for at understrege pilenes magt over selv de stærkeste fjender. Samtidig viser Herakles sig i denne historie at kunne drikke en overmenneskelig mængde vin. Apollodor fremhæver, at Herakles selv beder om at få åbnet kentaurens store *πίθος*. Ved at give et præcist mål vil Stesichoros måske føje Herakles' glubske appetit og mangel på mådehold til hans negative træk.

Apollodor 2.5.10 fortæller, at Herakles på vej til Erytheia skyder på Helios af irritation. I stedet for at blive straffet for at angribe en gud får han hjælp af Helios. Allerede her er Herakles aggressiv, men åbenbart ikke i en så overmodig grad, at det betragtes som hybris. Og sammenligner man med kykloperne på Polyfemos' ø, som underminerer gæstevenskabets regler ved at æde gæsterne i stedet for at servere for dem, står Herakles på den anden side af *xenia*-princippet. Han rejser til Geryons ø kun for at bryde ind, stjæle en andens ejendom og om nødvendigt slå ejeren ihjel. Heltetraditionen giver ham et spillerum, Geryon som monster ikke har adgang til.

Herakles' og Geryons roller er bestemt fra fødslen. De er begge af guddommelig afstamning, men selvom Geryons bedstefar var Poseidon, hviler hans identitet solidt i Ketos og Phorkys' irregulære monsterslægt. Herakles er søn af Zeus, gudernes overhoved, som er garant for den kosmiske orden. Formålet med at stjæle Geryons kvæg er sanktioneret af guderne og oraklet i Delfi, der i sin tid stillede opgaven. Herakles' ærinde, at udføre de tolv arbejder for kong Eurystheus, helliger ethvert middel, han måtte tage i brug for at overvinde Geryon. Fortællingen hviler på forståelsen af, at Herakles har olympisk bemyndigelse til at invadere, plyndre og dræbe. Han har givetvis

207. Apollod. *Bibl.* 2.5.4; Diod. Sic. 4.12.

208. Barrett 2007: 22. "When the giving of the wine that was the *casus belli* is mentioned here so casually, I cannot feel that the incident was recounted at length."

Athene på sin side. Selv hans transportmiddel til missionen, Helios' guldsål, er skænket af en gud. Han er helten, og hans handlinger er derfor retskafne. Det er skæbnebestemt, at han skal vinde – og til sidst blive ophøjet til gud og genstand for kultdyrkelse.²⁰⁹ Hans fremtidige apoteose taget i betragtning er det mærkbart, at Herakles ikke altid opfører sig eksemplarisk.

Som mytologiens fremmeste monsterdræber var Herakles' mission fastlagt fra en tidlig alder. Seeren Teiresias spår dette om hans fremtid i Pindars første nemeiske ode. Geryon er en af mange repræsentanter for de rå naturkrafter, Herakles har til opgave at tæmme. Selvom Stesichoros' Geryon ikke er som andre monstre, er hans andethed definerende for hans karakter. Da Stesichoros var borger i en kolonistat og har levet midt i de kulturelle opbrud, der i de syvende og sjette århundreder prægede de græske bystater, har nogle forskere tolket Geryons møde med Herakles i et kolonialistisk lys.²¹⁰ Tanken er nærliggende. Som den omrejsende helt *par excellence* kan Herakles betragtes som en koloniserende figur og garant for etableringen af den græske kulturelle identitet.²¹¹ Hans mest berømte fortjeneste er en vandring i udkanterne af den kendte verden, hvor han skaffer lokale trusler af vejen og introducerer en hierarkisk verdensorden, som er billiget af Zeus. Idet Herakles tæmmer vilde dyr og monstre og hjælper de lokale borgere, tæmmer han landet og gør det beboeligt.

Franzen giver en kolonialistisk læsning af *Geryoneis*, hvor Geryon repræsenterer selve Himera, Stesichoros' hjemby, som en marginaliseret hybridstat. Han er altså hverken monster, gud eller menneske, men en analogi for en mangfoldig og blandet kultur. Mødet med Herakles repræsenterer den koloniale interaktion, hvorved den sicilianske kultur helleniseres; Stesichoros "vocalizes the struggle of the loser".²¹² Franzen bemærker, at valmuelignelsen kan læses i et erotisk lys, da faldende blomster er forbundet med tab af mødom: "The fact that the *Geryoneis* simile's referent is masculine does not detract from its imagery of sex and fertility. These very aspects of the poppy simile suggest that the battle between Geryon and Herakles is a violent marriage or sexual encounter, and that Herakles, after he kills Geryon, provides the impetus to

209. Diod. Sic. 4.38.4-39.1.

210. Franzen 2009.

211. Curtis 2011: 5.

212. Franzen 2009: 62.

engender a new people on the fertile soil of Erytheia.”²¹³ Den metaforiske forbindelse mellem sex og kamp er tilstedeværende. Hele den trojanske krig er motiveret af det erotiske forhold mellem Paris og Helena. Hektor sammenligner selv sin uundgåelige kamp mod Achilleus med et stævнемøde mellem en dreng og en pige, hvor Achilleus vil “blotte [ham] og dræbe [ham] som var [han] en kvinde”.²¹⁴ Mødet på slagmarken – i Troja eller på Geryons gård – indebærer to kroppe i kontakt, penetration med et fallisk værktøj og jomfrueligt blod, der spildes på jorden. Inden for Franzens tolkning kan Geryon betragtes som “bruden” i et voldeligt ægteskab mellem to kulturer. Han repræsenterer det ukultiverede land, som invaderes og overtages af Herakles’ mandskraft. De stjalne kvæg bliver en stjålet kultur, tilranet med maskulin kraft.²¹⁵

Den koloniale dynamik er næppe så simpel, at den kan beskrives så dualistisk som monster kontra helt. Den tekstuelle begrundelse for, at Geryons og Herakles’ møde skulle afføde en ny kultur på Erytheias koloniserede jord, er desuden mangelfuld. Men som borger i en nyligt grundlagt koloni kan det ganske rigtigt være i Stesichoros’ interesse at skildre en genkendelig fremmedhed i form af Geryon. Som et monster med ædle træk repræsenterer han kompleksiteten og dybden i det anderledes.

Geryoneis har haft en overraskende reception i de seneste år, måske takket være en moderne interesse i dens usædvanlige tone og personkarakteristik. Den erotiske metafor, Franzen beskriver, har den canadiske filolog og forfatter Anne Carson også opfattet. Hendes versroman *Autobiography of Red* fra 1998 er en gendigtning af *Geryoneis* som en homoerotisk bildungsroman. Carsons værk er på én gang en oversættelse, nytolkning og hyldest til digtet om heltemonsteret, der næsten gik tabt og slettede Geryons heltekvad fra historien. Carsons Geryon er en ung mand, som tilfældigvis er rød og har vinger, hvilket gør ham utilpasset – men kun så utilpasset som de fleste unge nu engang føler sig. Han er også dybt forelsket i Herakles. Den seksuelle undertone i deres kamp skildres som en overtone af Carson, der kombinerer det antikke med det moderne i sit bud på valmuebilledet:

213. Franzen 2009: 69.

214. Hom. *Il.* 22.123-28.

215. Franzen 2009: 72.

*Then the blanket shifted. He felt Herakles' hand move on his thigh and Geryon's head went back like a poppy in a breeze as Herakles' mouth came down on his and blackness sank through him. Herakles' hand was on his zipper. Geryon gave himself up to pleasure as the aeroplane moved at 978 kilometers per hour through clouds registering -57 degrees centigrade (XXXV).*²¹⁶

Dynamikken mellem Herakles og Geryon, deres roller og skiftende magtpositioner, har altså givet anledning til rig fortolkning. I sit tiende arbejde optræder Herakles traditionelt som den sejrende græske erobrere med Geryon som den nedtrampede barbar. Trods Stesichoros' hang til poetiske friheder kan han ikke ændre historiens udfald. Men han kan sætte sit spor på opfattelsen af karaktererne undervejs. Når (i hvert fald de tilgængelige fragmenter af) Geryoneis fremhæver Geryons sympatiske træk og triste skæbne kontra Herakles' skurkagtige og aggressive egenskaber, forvandles historien fra en heltemythe til en prototragedie. *Geryoneis* bliver et genreeksperiment, der sætter spørgsmålstegn ved heltens traditionelle rolle som monsterdræber. Selv hvis Stesichoros ikke har haft en kolonial metafor i tankerne, forholder han sig kritisk over for, hvornår vold på fremmed jord kan retfærdiggøres og fremhæver de menneskelige relationer og følelser, der er i spil.

Stesichoros er ikke den eneste forfatter, der har udtrykt sympati med Geryon som offer for kvægtveri. Et fragment af Pindar²¹⁷ udtrykker – måske lidt forsigtigt – at det er godt at forsvare sin ejendom og at Geryon handlede ædelt, da hans skæbne stod for døren. Pindar nævner slet ikke Geryons udseende eller rolle som monster. For ham dør han en værdig død som en landmand, der beskytter sin ejendom. Pindar erklærer sig enig i, at Herakles' umådeholdne aggression trods alt er overflødig, men at νόμος kan retfærdiggøre selv de mest voldsomme handlinger.

Stesichoros skildrer en Geryon, der lever isoleret fra samfundet og derfor er harmløs for befolkningen. Men han er ikke isoleret fra familie, venner og husholdning. Han indgår i et almindeligt socialt liv – et sympatisk, civiliseret træk – og hverken skader, dræber, forbander eller æder andre. Han opfører sig ikke som et vildt bæst, men som en landmand, der prøver at beskytte sit levebrød fra en voldelig indtrængende og først agerer fjendtligt, når han udfordres. Stesichoros fremhæver Geryons ret til at for-

216. Carson 1998: 114.

217. Pind. fr. 169 S (P. Oxy. 2450, fr. 1).

svare sin ejendom, mens Herakles overtræder grænserne for det acceptable for at nå sit mål. Således vendes der op og ned på dynamikken mellem helt og monster – dog stadig med det uundgåelige udfald, at Herakles vinder til sidst. Geryon går i døden som en anden Hektor, der også valgte kampen og blev dræbt i sit eget hjemland. Men det perspektiv ser kun Geryon og hans husholdning. Herakles ser en grotesk skabning, som stod i vejen for hans mål og nu er fjernet.

Konklusion

Monsteret er bogstaveligt talt en udefinerbar størrelse i den græske mytologi og litteratur. Væsener som kykloper, kentaure og drager repræsenterer en trussel mod den harmoniske verdensorden med deres groteske ydre og kulturelt afvigende opførsel. Fortællingen om Herakles' tolv arbejder indeholder talrige eksempler på monstre, der skal slås ihjel for at beskytte befolkningen og genoprette den sociale og naturlige balance. Men i digtet *Geryoneis* udfordrer den arkaiske forfatter Stesichoros Herakles' heroisme ved at give helterollen videre til monsteret fra det tiende arbejde, Geryon. Samtidig stiller han spørgsmålstegn ved, om Herakles gør ret i at slå Geryon ihjel for hans kvæg.

Stesichoros' blanding af virkelighedens geografi og mytologiens gådefulde landskab kombinerer det genkendelige og det fantastiske. Med Geryon som sin heroiske hovedperson efterligner Stesichoros ikke Homer, men bearbejder og genopfinder homeriske stilgreb og fraser på en innovativ måde. F.eks. får Homers valmuelignelse nyt liv, når den beskriver noget så uventet som et trehovedet uhyres død. Inden for denne ramme tegner han et billede af en Geryon, der modsætter sig titlen monster. Han neutraliserer den kaotiske og fjendtlige kraft, som uhyrer repræsenterer hos f.eks. Hesiod, ved at give Geryon en græsk krigers værdier og en mor, der elsker ham og sørger over ham som en anden Hekabe. I *Geryoneis* defineres det monstrose defineres ikke udelukkende i kraft af dets anderledeshed; her kan det uhyrlige og det genkendelige eksistere samtidig. Stesichoros omdanner en oldgammel fortælling om en slagen kæmpe til en lille tragedie om heltemod, ære og tab, hvis ejendommelighed og følelsesmæssige kompleksitet har inspireret bl.a. Anne Carson til at overføre den til moderne vers, der indkapsler en erotisk dynamik mellem Geryon og Herakles.

Som borger i kolonistaten Himera giver det mening for Stesichoros at vise, hvordan fremmede lande og væsener kan vække både uro og genkendelse. Hans Geryon er på én gang anderledes og velkendt. I Stesichoros' lyrik møder vi en verden betinget af episk heltemoral, hvor dødelighed og skæbne er hovedemnerne. Han genopfinder de narrative identiteter, der ligger bag titlerne helt og monster og viser deres bevægelighed i den foranderlige græske tradition; en tradition, der interesserer sig for grænsebrud og næsten endeløs fortællemæssig variation. Ved Herakles' ankomst bliver Erytheia til et lille Troja, i hvert fald fra Geryons perspektiv. For ham bliver kampen et afgørende sidste slag og enden på et liv med familie, husholdning og kvæghold. For Herakles, historiens designerede helt, er det bare endnu et arbejde.

Anvendt litteratur

- Atherton, C. (1998). *Monsters and Monstrosity in Greek and Roman Culture*. Vachendorf: Levante.
- Barrett, W.S. (2007). Stesichoros and the Story of Geryon. *Greek Lyric, Tragedy, and Textual Criticism. Collected Papers*: 1-24.
- Beaulieu, M. (2016). *The Sea in the Greek Imagination*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Bowra, C.M. (1961). *Greek Lyric Poetry from Alcman to Simonides. Volume I*. Oxford: Oxford University Press (Clarendon).
- Brockliss, W. (2019). *Homeric Imagery and the Natural Environment*. Hellenic Studies Series 82. Washington, DC: Center for Hellenic Studies.
- Brothers, P.H. (2011). Japan's Nuclear Nightmare: How the Bomb Became a Beast Called "Godzilla". *Cinéaste*, 36(3): 36-40.
- Budelmann, F. (2018). *Greek Lyric. A Selection*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Burkert, W. (1987). The Making of Homer in the Sixth Century B.C.: Rhapsodes versus Stesichoros. *Papers on the Amasis Painter and his World*. 43-62. Malibu, CA: The J. Paul Getty Museum.
- Buxton, R. (1994). *Imaginary Greece: The Contexts of Mythology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Carson, A. (1998). *Autobiography of Red*. New York, NY: Alfred A. Knopf.
- Castellaneta, S. (2005). Note alla Gerioneida di Stesicoro. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 153: 21-42.
- Clay, J.S. (1992). The Generation of Monsters in Hesiod. *Classical Philology*, 88(2): 105-116.

- Curtis, P. (2011). *Stesichoros's Geryoneis* (G.J. Boter, A. Chaniotis, K.M. Coleman, I.J.F. de Jong & T. Reinhardt, red.). Mnemosyne Supplements Monographs on Greek and Latin Language and Literature. Leiden: Brill.
- Davies, M. (red.) (1991). *Poetarum Melicorum Graecorum Fragmenta. Volume I*. Oxford: Oxford University Press (Clarendon).
- Davies, M. & Finglass, P.J. (2014). *Stesichorus. The Poems*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eisenfeld, H. (2018). Geryon the Hero, Heracles the God. *Journal of Hellenic Studies*, 138: 80-99.
- Fantham, E. (2004). Mater dolorosa. *Hermathena*, 177/178: 113-124.
- Finglass, P.J. (2021). Labor X: The Cattle of Geryon and the Return from Tartessus. I: *The Oxford Handbook of Heracles* (red. D. Ogden), pp. 135-48. Oxford: Oxford University Press.
- Franzen, C. (2009). Sympathizing with the Monster: Making Sense of Colonization in Stesichorus' Geryoneis. *Quaderni Urbinati di Cultura Classica*, New Series, 92(2): 55-72.
- Frisch, H. (1944). *Magt og ret i oldtiden fra Homer til Perserkrigene*. København: Fremad.
- Kelly, A. (2015). Stesichorus' Homer. I: *Stesichorus in Epic* (red. P.J. Finglass & M. Davies), pp. 21-44. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lowe, N.J. (2000). *The Classical Plot and the Invention of Western Narrative*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lu Hsu, K. (2022). *The Violent Hero: Heracles in the Greek Imagination*. London: Bloomsbury Academic.
- Maingon, A.D. (1980). Epic Convention in Stesichorus' "Geryoneis: SLG" S15. *Phoenix*, 34(2): 99-107.
- Page, D. (1973). Stesichorus: The Geryoneis. *Journal of Hellenic Studies* 93: 138-154.
- Palmer, L.R. (1980). *The Greek Language*. London: Faber and Faber.

- Petra, P. (2008). From Polis to Borders: Demarcation of Social and Ritual Space in the Sanctuary of Poseidon at Kalaureia, Greece. *Temenos – Nordic Journal for the Study of Religion*, 44(2): 233-62.
- Robertson, M. (1969). *Geryoneis*: Stesichorus and the vase-painters. *Classical Quarterly*, 19: 207-21.
- Rozokoki, A. (2008). Stesichorus, *Geryoneis* S11 SLG: the Dilemma of Geryon. *Wiener Studien*, 121: 67-69.
- Silk, M.S. (1974). *Interaction in Poetic Imagery with Special Reference to Early Greek Poetry*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smyth, H.W. (1956). *Greek Grammar*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Stafford, E. (2012). *Herakles*. New York, NY: Routledge.
- Stymeist, D.H. (2009). Myth and the Monster Cinema. *Anthropologica*, 51(2): 395-406.
- Syropoulos, S. (2018). *A Bestiary of Monsters in Greek Mythology*. Oxford: Archaeopress.
- Tsitsibakou-Vasalos, E. (1991). Stesichorus, *Geryoneis* S11.5-26: The Dilemma of Geryon. *Hellenika* 42: 245-256.
- West, M.L. (1971). Stesichorus. *The Classical Quarterly*, 21(2): 302-314.
- Xanthou, M.G. (2015). Maternal Figures in the Stesichorean Blueprint: Althaea, Callirhoe and the Lille Queen. *Quaderni Urbinati di Cultura Classica*, 111(3): 29-57.

Appendiks

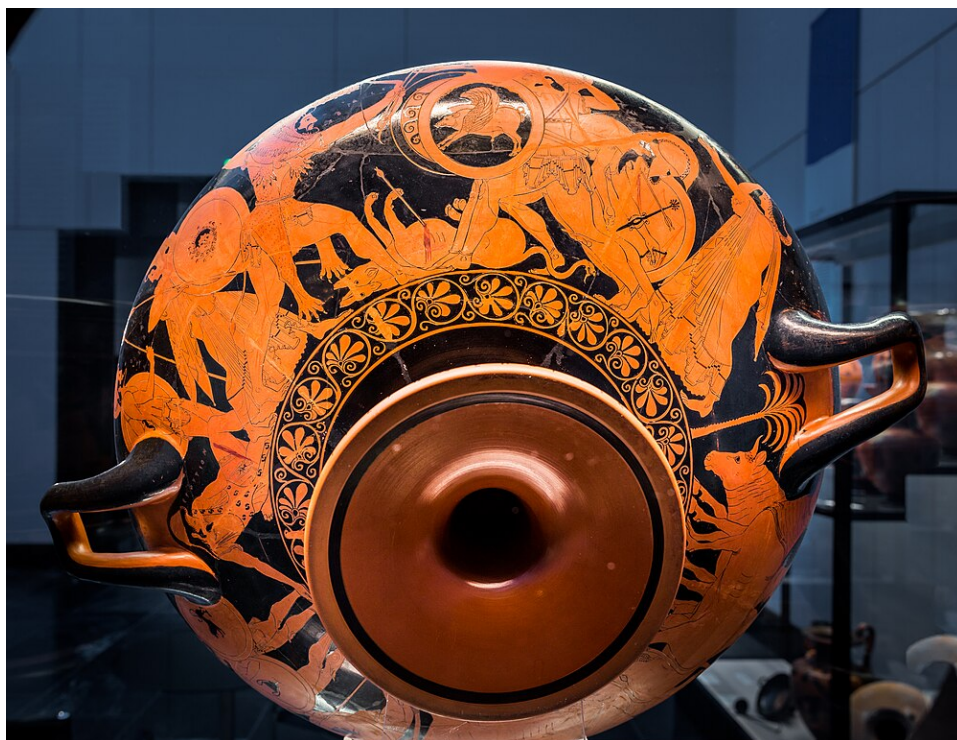
Bilag 1. Chalkidisk sortfigurs-amfora med Herakles i kamp mod en bevinget Geryon. Athene ser til fra yderste venstre side. Ca. 550 f.v.t. British Museum, London.

© The Trustees of the British Museum. Shared under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) licence.

Bilag 2. Sortfigurs-amfora med Herakles iført løveskind i kamp mod Geryon. Orthos og Eurytion ligger slagne mellem dem. Ca. 540 f.v.t. British Museum, London.

© The Trustees of the British Museum. Shared under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) licence.

Bilag 3. Attisk rødfigurskylix med Herakles i løveskind, der affyrer sin pil mod Geryon. Orthos og Eurytion er blevet skudt. Længst mod venstre ser Iolaos og Athene til. Længst mod højre fortvivler Kallirrhoe over sin søns skæbne. Ca. 510-500 f.v.t. © Staatliche Antikensammlung, München. Inv. 8704.

Bilag 4. Attisk sortfigurs-lekythos med Herakles i skjul bag en sten, hvorfra han skyder Geryon.
Ca. 500-480 f.v.t. British Museum, London.

© The Trustees of the British Museum. Shared under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) licence.

Bilag 5. Protokorinthisk pylix med en grov fremstilling af Herakles og Geryon i kamp. Nogle af Geryons okser ser til fra siden. Ca. 680-550 f.v.t. British Museum, London.

© The Trustees of the British Museum. Shared under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) licence.